

BYGG MESTEREN

UTGAVE 0219 FAGTIDSSKRIFT FOR TØMRERFAGET
WWW.BYGGMESTEREN.AS

Sjeldent flott
tomannsbolig

SIDE 22

**Tømrer-
svenn
med topp-
karakter
og fast jobb**

SIDE 26

Alle vil ha flere kvinner
i byggenæringen

SIDE 6

Tømrerlærling i
verdenstoppen

SIDE 40

Steinhard disiplin
gir 100 % sortering

SIDE 10

ABRAKA BADBRA

- MAGI PÅ BADET

KLIKK HER
FOR MER INFO

Endelig et selvklebende membransystem for våtrom.
Magien starter på membra.no

Lang vei til avfallsfrie byggeplasser

En gang på 1980-tallet var det en nøysom byggmester som bygde hus for naboer og kjente på stedet der han bodde. Til byggeplassen kom han med moped. Niste og kaffetermos hadde han med i ryggsekken. Byggmesteren hadde lært å være nøye med materialene og ikke sløse med noe. All avkapp tok han det med seg hjem – i ryggsekken. Det var hans enkle avfallshåndtering.

«Det er en lang vei å gå før byggeplasser kan regnes som avfallsfrie. Derfor bør vi snart legge ut på den veien.»

er med. Avfallsfritt er definert til 15 kg avfall per kvadratmeter, mens det vanlige i dag er beregnet til 60 kg.

Det finnes entreprenører og utbyggere som mener det vil bli mulig å redusere avfallet til 15 kg, selv om de erkjenner at det blir vanskelig, hørte vi på Byggavfalls-konferansen i Oslo i begynnelsen av februar.

Et prosjektlederfirma, omtalt i dette bladet (side 10-11), klarte å redusere avfallet til 36 kg per m² på byggeplassen som er på totalt 28 000 m². Avfallsmengdene kunne ytterligere vært redusert til 20 kg per m² – om byggherren ikke hadde bestilt endringer underveis og om det ikke var levert så mye emballasje med de ulike materialene.

Her er vi ved en kjerne i utfordringene, nemlig å minimere avfallet, det vil si hindre at det oppstår. Det må planlegges og prosjekteres så det kan bygges med standard størrelser og lengder for å unngå svinn og avkapp. Materialer må bestilles i riktige mengder, og produsenter og leverandører må gjøre sitt med avkapp, rester og emballasje.

Det handler om å endre vaner og produksjonsmåter, å utvikle seg og komme i posisjon til å drive sunt videre. Det er ikke lett, men det kan godt tenkes at veien mot et forståelig og godt mål, som en god avfallshåndtering og minimering vil være, lett kan få innslag av dugnadsånd blant arbeidstakerne, kanskje til og med inspirere til å kjempe om de beste resultatene. Den positive effekten kan bli en ryddigere byggeplass som vil være til stor lettelse og glede for alle, ikke bare den HMS-ansvarlige.

Siden den gang har vi utviklet en bruk- og kastmentalitet som nå er gått så langt at flere mener avfallshåndteringen må tilbake til den typen som den gamle byggmesteren praktiserte. Nå forbereder de største bykommunene nye og strengere regler for å begrense avfallet fra byggeplassene. «Avfallsfrie byggeplasser» er navnet på et nasjonalt prosjekt der de ti største bykommunene

Per Bjørn Lotherington

PER BJØRN LOTHERINGTON
ANSVARLIG REDAKTØR

BYGGMESTEREN

UTGAVE 02/19 - ÅRGANG 93

Utgitt av Byggforlaget AS

Sørkedalsveien 9,
Pb. 5475 Majorstuen, 0305 Oslo
E-post: post@byggmesteren.as

REDAKSJON

PER BJØRN LOTHERINGTON
ansvarlig redaktør
Direkte tlf: 917 21 550
E-post: pbl@byggmesteren.as

CHRISTOPHER KUNØE
webansvarlig
Direkte tlf: 917 63 644
E-post: ck@byggmesteren.as

ANNONSER

ANNE-GRETHER KROGDAHL
Direkte tlf: 948 84 001
E-post: agk@byggmesteren.as

ANNONSEFORMATER OG PRISER

Format (bredde x høyde) 4 farger
Oppslag (385x260 mm): 36.500,-
1/1 side (185x260 mm): 25.950,-
1/2 side (185x130/90x260 mm): 18.400,-
1/4 side (90x130/185x65 mm): 10.130,-
Bilag: 18.000 - 38.300,- Priser eks. MVA

PRODUKSJON

FORSIDEFOTO: Per Bjørn Lotherington
REDAKSJONEN AVSLUTTET: 8. februar
NESTE UTGIVELSE: 19. mars
GRAFISK UTFORMING: Jan Almås
TRYKK: 07 Media AS

ABONNEMENT

INFO-SYS

Tlf: 22 53 53 34
E-post: byggmesteren@info-sys.no

ABONNEMENTSPRISER

Blad + full digital tilgang: 790,-
Medarbeidere/læringer/studenter
blad + full digital tilgang: 450,-
Full digital tilgang: 640,-

Opplag: 5.622

Opplagskontrollert av Fagpressens Mediekontroll

Antall lesere: 39.000

(Kilde: Kantar Media Fagpresse 2018)

INNHold

NYHETER

Alle vil ha flere kvinner i byggenæringen.....	6
– Et stort skritt i riktig retning for tømrerfaget.....	8
Steinhard disiplin gir 100 % sortering.....	10
Lover nye tiltak mot arbeidslivskriminalitet.....	14
Bygger'n er fortsatt foran markedet.....	16
Maxbo tok gode skritt i fjor.....	16
VestlandsHus doblet salget i fjor.....	18

REPORTASJER

Sjeldent flott tomannsbolig.....	22
– Vi får oftest spørsmål om rehabilitering.....	26
Læringer har gitt stabilitet og vekst.....	30

TØMREREN

Bygger gode trebygg fra fortiden for framtiden.....	34
Tømrerlærling i verdenstoppen i randonee.....	40
Produktnyheter.....	43

LAUG OG FORBUND

FIA's hjørne: Skyld på EØS?.....	47
Byggmesterforbundet 100 år	
Tømrerfaget før og nå.....	48

ESPEN BRATT, BYGGELEDER:

Steinhard disiplin gir 100 % sortering

BYGGMESTER JENS FRØNE, ØRJE:

– Vi får oftest spørsmål om rehabilitering

26

BMI – mye mer enn bare et tak

KLIKK HER
FOR MER INFO

BMI

Nå er vi BMI

Med røtter tilbake til 1895 har vi tradisjon for kvalitet. Icopal kan feire mer enn 100 år i Norge, og Zanda er lagt på mer enn 500 000 norske hus.

BMI Group. Mye mer enn bare et tak.

BMI Icopal **BMI** MONIER **BMI** Decra **BMI** ZANDA

bmigroup.com

Et fantastisk år for Systemhus

BODØ: Systemhus jubler etter å ha blitt nest størst av landets boligbyggere, bare slått av OBOS med Block Watne.

Systemhus igangsatte 1 227 boliger i 2018 etter en økning på 9,5 %. Vinnerne OBOS og Block Watne igangsatte 1 640 nye.

– Vi har hatt et fantastisk år i 2018, mye takket være jobben som

120 kjedemedlemmer gjør hver eneste dag, sier kjededirektør Trond Lie i Systemhus (bildet).

– Vi opplever at husene våre er tidsriktige, og at vi treffer markedet med fokus på friske hjem. Det vil si et friskt inneklima, godt lys, lyddemping og god planløsning og funksjonalitet, forklarer kjededirektøren i en pressemelding.

NYHETER

Alle vil ha flere kvinner i byggenæringen

– Som tømrer ble jeg alltid tatt godt imot av bedriftene, sier Mille Johnsen (23).

OSLO: – Jeg tror det hjelper at jeg fronter tømrerfaget foran mange jenter. Men jeg snakker for tømrerfaget uavhengig av at jeg er kvinne, sier tømrer og opplæringskonsulent Mille Johnsen i Opplæringskontoret for tømrerfaget.

AV CHRISTOPHER KUNØ
CK@BYGGMESTEREN.AS

– Hvordan skal vi få flere kvinner til å velge byggenæringen? var tema for en stor konferanse Byggenæringens Landsforening arrangerte i slutten av januar.

Det spørsmålet har Opplæringskontoret for tømrerfaget i Oslo og Akershus tenkt på lenge.

I fjor ble derfor tømrer-

svenn Mille Johnsen ansatt for å følge opp lærlinger, rekruttere og øke kjennskapen til tømrerfaget blant elevene i 9.- og 10.-klasser.

ROLLEMODELL OG LÆRLINGKONTAKT

– Jeg har også startet en Facebookgruppe som heter KIT (Kvinner i tømrerfaget). Her skal vi føle et samvær med andre og vite at det er andre

der ute som kan svare på spørsmål i gruppa. Samtidig får vi en del spørsmål fra jenter om tømrerfaget, slik at dette også er en gruppe for unge som vurderer faget, sier Johnsen.

Hennes vei inn i tømrerfaget er ganske typisk:

– Først gikk jeg Vg1 helse- og sosial og så Vg2 barne- og ungdomsarbeider, siden det var den veien jeg ble pusha da

– Rekordveksten i 2018 kan også tilskrives at vi har truffet boligtrendene med utseende, funksjon og planløsninger som folk flest liker godt, mener Lie.

– De fleste husene vi bygger nå om dagen, er inspirert av funktisstilen. Mange ønsker moderne hus med rene flater og store vinduer som gir mye lys, konstaterer kjededirektør Trond Lie.

De 10 største boligbyggerne 2018

(2017 i parentes)

1. OBOS (med Block Watne) 1 640 (1 779)
2. Systemhus 1 227 (1 121)
3. Nordbohus 1 178 (945)
4. Mesterhus 1 000 (1 156)
5. Norgeshus 913 (963)
6. Byggmann 911 (1 110)
7. Selvaag Bolig 840 (733)
8. Blink Hus 828 (795)
9. BoligPartner 766 (730)
10. Ikke publisert

jeg gikk på ungdomsskolen, forteller Johnsen. Hun skjønte raskt at hun ville bli tømrer.

– Jeg hadde hatt det i bakhodet hele tiden. Pappa er byggingeniør og broren min er tømrer, noe som nok ble avgjørende. Jeg kjente til yrket og hadde tillit til det.

Johnsen tok et omvalg og ble voksenalrling i tre og et halvt år. Hun var eneste jenta i klassen og i lærebedriftene.

– Men det var gøy! Som tømrer ble jeg alltid tatt godt imot av bedriftene. Det virker som mange firmaer er veldig positive til å få inn jenter – arbeidsmiljøet blir litt bedre, sier Johnsen.

Nå besøker hun 9. og 10. trinn på ungdomsskolene i regi av Oslo fylkeskommune, som en av rollemodellene for yrkesfagene.

10 AV 420 LÆRLINGER

– Jeg tror det hjelper at jeg fronter tømrerfaget foran mange jenter. Men som rollemodell, snakker jeg for tømrerfaget uavhengig av at jeg er en jente, fastslår Mille Johnsen.

Opplæringskontoret har ca 420 tømrerlæringer, hvorav ti er jenter.

– Det er ikke mange. Jeg må virkelig utfordre jentene på skolene, fordi de er skeptiske til yrkesfag generelt. Foreldrene har mye å si for skolevalget. Og så er det stor forskjell på skolene vi besøker: På noen skoler skal de fleste rett på studiespesialiserende, forteller Johnsen som vet å bruke de rette argumentene.

– Jeg forteller at jeg som 18-åring tok opp boliglån – ikke studielån. Jeg tjener egne penger fra første dag som lærling og har en annen selvstendighet enn studenter som må bo hjemme, spinke og spare.

Og så er det selve tømrerfaget.

– Jeg forteller elevene at det jeg gjør, alltid utgjør en stor forskjell. Jeg viser dem for eksempel før- og etterbilder av leiligheter jeg har pusset opp. Det gir en mestringsfølelse i motsetning til en kontorjobb der man sitter med en papirbunke som aldri minker. Som tømrer, ser du at du har oppnådd noe hver eneste dag, sier Johnsen.

Men på rådgiverens ➔

Do til alle om det trengs

OSLO: – I fellesoverenskomsten heter det at bedriftene skal legge til rette for dame- og herregarderober «der dette er nødvendig». Kan vi ikke få strøket dette nå? Vi ser at det blir misbrukt, sa fagsjef Eli Hermine Eide i Rørentreprenørene Norge på BNLS konferanse «Hvordan få flere kvinner til å velge byggenæringen».

Hun anbefaler alle å sjekke ut Brakkeaksjonen i Bergen.

– Nå må vi normalisere kvinners plass i alle bedrifter knyttet til bransjen, det fortjener begge kjønn og byggenæringen, sa Eide.

FLERE UTFØRENDE

BNL-direktør Jon Sandnes tok til orde for å få flere kvinner inn i det utførende leddet. Innen ledelse og på kontorene er andelen økende: – Når det

bare er 8-9 prosent kvinneandel totalt sett i byggenæringen og kun to prosent på fagarbeidersiden, må vi handle. Det vil gi oss bedre bygg og bety mye for landets største fastlandsnæring, sa Sandnes.

KJØNNBALANSE SOM GJELDER

– Flere kvinner løser ikke alt. Det er selve balansen mellom kjønnene som gir den enkelte bedrift bedre lønnsomhet og konkurransefortrinn, sa direktør Kari Sandberg i EBA. Hun viste til flere undersøkelser om at bedrifter tjener mer når det er en god fordeling av kvinner og menn i arbeidsstokken.

Les mer fra konferansen på www.byggmesteren.as

POWER to the people!

Nye XtremFix+ gir deg enda bedre og umiddelbar heft.

Lim, monter, slipp! Og det sitter.

www.casco.no

BUILDING TRUST

kontor på skolene, ser hun aldri noe materiell om tømmerfaget – mens Forsvaret, helsefagene og studiespesialisierende dominerer i hyllene. Her må det virkelig en holdningsendring til, understreker opplæringskonsulenten.

MÅ RYDDE I GAMLE HOLDNINGER

I år satser Opplæringskontoret sterkt på å rekruttere flere ungdommer til tømmerfaget i Oslo og Akershus. Daglig leder Harald Hansen mener at byggebransjen fortsatt har en ryddejobb å gjøre.

– Skal vi få det store volumet, må vi også våge å takle holdningen om at dette ikke er yrker for jentene, sier Hansen.

– Er det fortsatt sånn i 2019?

– Det er fortsatt noe av det. I noen bedrifter har man ikke tatt de nødvendige grepene som skikkelig do og brakkeforhold. Det må vi gjøre noe med! Vi kan leve med at det er felles do og brakke, bare det er låsbart. På større byggeplasser er dette som regel i orden, sier Harald Hansen.

Samtidig understreker begge to at holdningsendringen er godt på vei.

– Vi så samme slappe innstilling til HMS før. Nå er det helt andre holdninger her, så dette kan vi også endre på, fastslår Hansen.

– Jeg tror ikke det er så mye harrykultur igjen og jeg opplevde aldri noe sånt i de tre bedriftene jeg jobbet i, sier Mille Johnsen.

– Men jeg husker godt en lærling jeg besøkte på vinteren. Han ville ha møtet vårt utenfor brakka, men vi gikk inn og der var det dameplakater på alle vegger. Han syntes det var ganske kleint, ler hun.

JENTENE OG LÆREBEDRIFTENE

– Før hadde man et bilde av at de kvinnene som klarte

seg i byggenæringen, var ro-buste og kunne bane seg vei. Nå har vi alle typer jenter fra fysisk sterke til veldig feminine. Samtidig tenker jeg at vi burde jobbe enda mer med de andre, de som ikke kjenner til byggenæringen eller har noen i familien der fra før av, sier Harald Hansen.

– Hvordan er lærebedriftene som tar inn jenter?

– Det er ikke noe spesielt ved dem. Men alle som har hatt jenter i lære, melder tilbake at de gjerne vil ha jenter igjen. Jentene er lette å få ut i læra, sier Hansen.

Både Mille Johnsen og Harald Hansen tror det er mulig å få flere kvinner til tømmerfaget, men det vil ta tid.

– Det er som JM og andre entreprenører har sagt: Byggebransjen må rekruttere nok kvinner til at vi kommer over en viss grense. For da blir det ikke spesielt lenger. Dit må vi komme. JM har et ambisiøst mål om 20 prosent kvinneandel innen 2030. Vi skal strekke oss mot det samme i enkelte tømmerbedrifter, sånn at vi får noen gode eksempler, sier Harald Hansen.

Mille Johnsen tror at jentene vil komme om de får saklig informasjon om tømmerfaget og behandles seriøst som tømmerlæringer – og ikke som «hun ene jenta».

– Veldig mange av jentene vi snakker med, vil ikke ha det fokuset at hun er interessant siden hun er jente i tømmerfaget. Vi er i ferd med å snu på rekrutteringen, men vi må få flere jenter til å velge yrkes- og tømmerfaget først. Mange av jentene vi har i dag, går nå et voksenløp. De kommer inn i byggenæringen på et seinere tidspunkt. Da har de gjort opp sin egen mening og tatt et nytt valg. Det riktige valget, sier opplæringskonsulent Mille Johnsen. ■

– Et stort skritt i riktig retning for tømmerfaget

OSLO: Videregående skoler og yrkesfagene får nye læreplaner fra skolestart i 2020. Det kalles «Fagfornyelsen» og regnes som den største endringen av videregående utdanning siden Kunnskapsløftet.

AV CHRISTOPHER KUNØE
CK@BYGGMESTEREN.AS

Byggmesterforbundet har arbeidet lenge for å forbedre tømmerutdanningen.

– Som kjent foreslo Byggmesterforbundet vekslingsmodellen hvor tømmerlærlingene veksler mellom teori på skole og praksis i bedrift gjennom hele utdanningsløpet. Slik gikk det ikke, til tross for svært gode erfaringer bl.a. i Hordaland, forklarer fagkonsulent Øivind Ørnevik i Byggmesterforbundet.

– Derimot har den pågående fagfornyelsen ført til at tømmerfaget nå får sitt eget Vg2, og skiller således vei fra stillasbygger-, betongfagarbeider- og murerfaget. Det er et stort skritt i riktig retning for tømmerfaget, fastslår han.

Ørnevik er utpekt til to av læreplangruppene (vg2 og Vg3) som skal behandle alle tilbakemeldinger fra den kommende høringen og så utforme de endelige læreplanene i tømmerfaget.

TIDLIGERE SPESIALISERING

Ørnevik er trygg på at tømmerfaget fra 2020 vil få et bedre innhold enn faget fikk med Reform 94 og Kunnskapsløftet. Utdanningsdirektoratet har siden våren 2018 forberedt og planlagt arbeidet med utforming av læreplanene – i høst startet arbeidet med utformingen av nye læreplaner, og de skal følge samme utrullingstakt som de gjennomgående fagene i videregående skole.

Fra andre året på videregående skal elever på tømmer- og rørleggerlinjene få spesialisere seg slik at de «kan få praksis og tilhørighet til faget tidligere». For dagens Vg2 byggteknikk betyr dette å bli delt inn i Vg2 tømmer og Vg2 betong og mur, mens stillasbyggerfaget blir særlops-fag.

BEDRE FOR SKOLENE

– Fagfornyelsen bygger videre på Kunnskapsløftet, men er lovet å bli et bedre arbeidsverktøy for skolene. Det

– Før læreplanene blir forskrifter, skal de på offentlig høring senere i år, sier fagkonsulent Øivind Ørnevik i Byggmesterforbundet.

arbeides med å få fram mer relevant innhold og sammenheng i fagene, og med at progresjonen i elevenes læring skal bli tydeligere, skriver Utdanningsdirektoratet.

Læreplanen skal fortsatt ha kompetansemål og de grunnleggende ferdighetene skal videreføres, men det skal tydeliggjøres hvor de skal inn i fagene.

TRINNVIS INNFØRING OG HØRING

De nye læreplanene innføres trinnvis i perioden 2020-2022, som vil si at nye læreplaner innføres for Vg1 i skoleåret 2020-2021, Vg2 i skoleåret 2021-2022 og Vg3 i skoleåret 2022-2023.

– Fornyelsen av læreplanene innebærer til dels store endringer i fagenes innhold, og det er mange hensyn å ta når vi planlegger innføring. Blant annet er det viktig å ta hensyn til at elevene skal prøves etter læreplanene de har fått opplæring i, har Utdanningsdirektoratet uttalt.

Før læreplanene blir forskrifter, skal de fortløpende på offentlig høring fra juli 2019. Utdanningsdirektoratet har nå delt ut de første skissene til nye læreplaner og oppfordrer alle til å gi dem tilbakemelding på om man er på rett vei. ■
Se mer på udir.no/fagfornyelsen

KLIKK HER
FOR MER INFO

NYHET

«JA, DET ER
MYE LETTERE!»

Mikkel Degland,
Smarte Rom AS

ESSDRIVE

RASKERE, STERKERE OG MER ERGONOMISK

Nå lanserer vi det vi mener er verdens beste treskrue. ESSDRIVE griper umiddelbart og gjør det lettere å skru. Samtidig reduserer den belastningen slik at du kan jobbe enda mer effektivt. Les mer på essdrive.no

ESSVE
GET IT DONE

Steinhard disiplin gir 100 % sortering

På konteinerplassen må det være konteinere som er godt merket til ulike fraksjoner, sier Espen Bratt.

OSLO: Det er steinhard sorteringsdisiplin på den store byggeplassen i Bispevika i Oslo. Det gir resultater: 100 prosent sortering av byggavfallet.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

– Vi må sørge for at konteinere for ulike avfallsfraksjoner er tilgjengelige på samme sted og at det er angitt i riggplanen. Alle må sortere og legge i de rette konteinerne, forklarer Espen Bratt. Han er byggeleder i Vedal Prosjekt for ett av de store bolig- og næringsbyggene i Bispevika i Oslo. I alt er det mellom 300 og 500 håndverkere i sving med det som skal bli 28 000 kvadratmeter i åtte etasjer inkludert kjeller.

DEN SOM BLANDER, MÅ RYDDE!

– Den som bryter reglene og legger fra seg usortert avfall i en konteiner, må rydde opp! krever Bratt.

De må sortere det usorterte avfallet og legge det i de rette konteinerne. Bratt følger med og sjekker daglig alle konteinerne for å forhindre at avfall kommer på avveie.

I ett tilfelle var det en åtte kubikk konteiner som var fylt med blandet avfall. Den kunne spores tilbake til en underentreprenør. To ansatte fra firmaet måtte sortere avfall i to dager før alt var som det skulle, forteller han.

STØTTE FRA LEDELSEN

– Underentreprenøren protesterte heftig, men fikk klar beskjed fra ledelsen vår om å rydde opp i avfallet sitt. Sånn skal det være for å oppnå gode resultater med byggavfall, mener Bratt:

– Ledelsen må gå foran og støtte sorteringen, ikke overlate den til de utførende alene.

Han sier innsparte avgifter ved levering av avfallet, taler for god sortering. På en så stor byggeplass som denne i Bispevika, kan det være mellom 500 000 og 1 million kroner å spare på at avfallet er sortert riktig, hevder han.

AVFALLSLEVERANDØR SOM RÅDGIVER

– Med din erfaring fra mindre firmaer, mener du mindre byggeplasser kan oppnå like gode resultater?

– Ja, det kan de! Søk råd hos avfallsleverandørene, de vet hva som skal til for å sortere bedre. De har konteinere i forskjellige størrelser og dunker som kan brukes inne i byggene. Jeg ville også stille krav til leverandørene om at de må bidra til å hente emballasje, paller og avkapp. Gjør de ikke det, bør man se etter andre leverandører som gjør det. Gå direkte på produsentene, de fleste byggevarebutikkene sier de ikke har returordninger.

ROS FOR VALG

Bratt benytter anledningen til å rose Oslo Byggentreprenør som er utførende på

Det er lettere å samle avfallet om plastsekken er brettet åpen som ei bøtte enn om den ligger flat på gulvet, påpeker Bratt.

denne byggeplassen og som har valgt Glava isolasjon fordi de tar avkapp og rester i retur, og blåseisolasjon fordi det blir minimalt med rester og emballasje.

– De tenker miljø og gjør sine leverandørvalg ut fra det, fastslår han.

– Flere må stille sånne krav til leverandører og produsenter. Jo flere krav om returordninger de får, desto flere ordninger vil det etter hvert bli, er Bratt overbevist om.

BRETTE ELLER SLENGE PLASTSEKKEN

– God sortering handler også om å legge til rette for at avfallet blir sortert og håndtert riktig med én gang, forklarer Bratt.

Det må være lett kaste riktig, avfallsdunker og sekker merket til de ulike fraksjonene må være i nærheten av der de ulike materialene brukes.

– En enkel ting er å brette plastsekkene på en måte så det er lett å kaste avkapp oppi dem, sier han og demonstrerer poenget. Han bretter en sekk så den blir som ei lita bøtte, mens en annen sekk ligger flat ved siden av. Det er bare med «bøtta» det er lett å samle opp alt som skal kastes i én bevegelse. Den flate sekken vil kreve en oppsamling etterpå.

ALLE MÅ MED

– Når målet om 100 prosent sortering på byggeplassen er oppnådd, er neste mål å minimere avfallet, sier Bratt. Han forklarer entusiastisk videre:

– Alle må bidra, byggherre, arkitekt og utførende med alle ansatte. Byggherre og arkitekt må sørge for at byggene blir tilpasset materialstørrelsene, for eksempel må vegg lengder gå opp i bredden på gipsplatene. Og de utførende må være smarte med bestillingene. De må bestille det de skal ha, ikke for sikkerhets skyld mye mer

enn det som vil gå med. Det er jo ganske vanlig at materialer først må bæres inn og så må mye kapp og ubrukte rester bæres ut igjen og det meste ende som kostbart avfall i en konteiner.

FIRE-FEM GANGER FOR MYE

– I avfallsplanen her var det beregnet 25 tonn gips, men det ble 109 tonn. Videre sa planen ett tonn isolasjonsmaterialer, men det ble fem tonn! Med statistikken over

hva som er levert som avfall, ser vi hvor vi kan ta grep, poengterer Bratt.

– De utførende må også se etter muligheter for å bruke avkapp eller rester som nå blir kastet. Her legges alt treverk som er lengre enn én meter til side så det kan brukes igjen. Mureren brukte slike rester til utsparinger i alle døråpningene i den 6 000 m² store kjelleren. Han trengte ikke kjøpe én eneste meter nye planker! Etter den bruken, ble treverket avfall. ■

KLIKK HER
FOR MER INFO

Jakten på GULLSKRUEN VINN KR 5000!

Vi har gjemt en gullskrue i 20 utvalgte ESSBOX-kofferter!
Våre forhandlere har fylt butikkene sine med grønne kofferter,
og hvis du finner gullskruen i din nye ESSBOX får du 5000 kroner!

Byggeplass- tjenester

KLIKK HER
FOR MER INFO

Mange historiske endringer i byggebransjen har kommet på grunn av nye verktøy og ny teknologi, og utviklingen stopper aldri opp. Etter 370 år i bransjen vet vi en del om det. Maxbo Proff tilbyr nå Byggeplasstjenester, der det nyeste innen verktøy og festemidler leveres direkte på byggeplassen slik at du kan prøve produktene før du bestemmer deg. For med skikkelige produkter blir ikke jobben bare gjort, men godt gjort.

*Slik så en god,
gammeldags
jernvarehandel ut
i 1958.*

MAXBO
Proff

Lover nye tiltak mot arbeidslivskriminalitet

OSLO: Statsministerens kontor og ni departementer har lansert en revidert strategi med nye tiltak mot arbeidslivskriminalitet. BNL er positiv og utålmodig.

– Innsatsen mot arbeidslivskriminalitet krever kontinuerlig arbeid. Derfor prioriterer regjeringen kampen mot de kriminelle i arbeidslivet høyt. Etter at den første strategien mot arbeidslivskriminalitet ble lagt fram i 2015, er det satt i gang mange tiltak, og gode resultater er oppnådd, sier

Regjeringen arbeider kontinuerlig mot arbeidslivskriminalitet, forsikrer statsminister Erna Solberg som her er i prat med en lærling i anleggsfag. (Arkivfoto: Christopher Kunøe)

statsminister Erna Solberg i en pressemelding.

Regjeringen vil bekjempe arbeidslivskriminalitet med målrettede tiltak, økt kontroll-

innsats og styrket samarbeid mellom myndighetene og arbeidslivets parter. Kriminaliteten skal i større grad forhindres ved flere fore-

byggende tiltak, holdningsendring, bedre kunnskapsgrunnlag og mer målrettet informasjon.

BNL: TEMPO OG VILJE MÅ OPP

– Vi er fornøyd med at regjeringen har løftet bygge- og anleggsnæringen høyt opp i strategien, men nå må tempo og vilje til å følge opp bli tydeligere, kommenterer administrerende direktør Jon Sandnes i Byggenæringens Landsforening. BNL er utålmodig både når det gjelder godkjenningsordninger for bedriftene i byggenæringen og tiltak i privatmarkedet. ■

Enklere byggeregler fra ny regjering?

GRAN PÅ HADELAND: Den nye regjeringen lover å videreføre arbeidet med forenkling av plan- og byggesaksprosessene.

I den regjeringsplattformen fra Granavolden er det kommet til flere nye punkter om forenklinger.

Regjeringen skriver blant annet at de hvert fjerde år vil gjennomgå regelverket med tanke på kostnadsvirkninger.

– Boliger, infrastruktur og næringsområder skal kunne bygges raskere og rimeligere. Offentlige reguleringer skal

ikke unødvendig forsinke eller fordyre prosessen. Forenklingsarbeidet skal derfor fortsette gjennom mer effektive

planprosesser og fulldigital byggesaksprosess, heter det i regjeringens nye erklæring. ■

NOEN AV TILTAKENE SOM DET SKAL ARBEIDES MED FRAMOVER ER

- Forenkle og tydeliggjøre regelverk for eksisterende bygg, med sikte på å utvide boligeieres handlingsrom til å gjøre endringer på egen eiendom.
- Forenkle krav til saksbehandling og redusere antall søknadspliktige tiltak. I denne sammenheng skal det utredes nærmere: Fjerne søknadsplikt for platting og terrasse, gjøre det lettere å etablere utleiedel i tilknytning til egen bolig, og utvide kravene til søknadsfri garasjebygging.
- Utvikle energikravene til bygg i tråd med klimaforliket.
- Stimulere til økt bruk av tre som byggemateriale.
- Stimulere til oppgradering av eldre boliger.
- Gjøre det enklere å følge lover og regler i byggenæringen, og forsterke innsatsen mot arbeidslivskriminalitet i samarbeid med næringen.

TAKSTOLER

Vi kan konstruksjon og bygg!

Fabrikker i Minnesund, Svarstad & Tanumshede
Tel 63 96 90 90 | takstolteknikk@derome.no
www.derome.no

Derome
Takstolteknikk

Byggeplass- tjenester

KLIKK HER
FOR MER INFO

Byggeplasstjenester gir fraktfri levering av festemidler og verktøy direkte til byggeplassen. Vi låner ut en container til oppbevaring, så du får god oversikt og kontroll. Du følges opp tett, slik at du alltid har det som trengs når du skal bygge. Og har du bestilt for mye, tar vi det i retur. Les mer på maxboproff.no

MAXBO
Proff

Kjededirektør Christine Holm i Bygger'n vil styrke de ansattes fagkompetanse for å møte kundene best mulig oppdatert.

– Bygger'n er fortsatt foran markedet

GARDERMOEN: – 2019 stiller nye krav til oss. Samtidig skal vi feire 11 prosent vekst i fjor, sier kjededirektør Christine Holm på Bygger'n-kongress.

AV CHRISTOPHER KUNØE
CK@BYGGMESTEREN.AS

– Det er proffsatsingen som har dratt lasset og gitt oss gode resultater, sier kjededirektør Christine Holm. Forbrukerne er fortsatt viktige for omsetningen i alle varehus og Holm kunne love at kjeden tar en rekke grep, fra reklame til tilbud, for å tiltrekke gamle og nye kunder.

– Halvparten av de som ser reklamene våre, synes det er for langt til nærmeste Bygger'n butikk. Dette kan vi løse ved å tilby dem gode opplevelser i nettbutikken og ved å rekruttere nye medlemsbutikker, sier Holm.

Hun tror på videre vekst for proffene i 2019.

– Stadig flere vil ha Bygger'n Ferdig utført, hvor de lar seg inspirere i butikken eller på nettbutikken. Så vil de enten ha alt levert på døren eller få dette utført av fagfolk, forklarer Holm som også minnet butikkene om at kundene blir stadig mer forskjellige. Familiene forandrer seg og eldre vil bygge om hjemme for å kunne bo selvstendig lenger. Da må Bygger'n tilby dem løsninger.

Holm lover flere tiltak for å øke de ansattes fagkompetanse for å møte forbrukere og proffkunder best mulig oppdatert.

LOVENDE ÅR

Administrerende direktør Arne Reinertsen fortalte på kongressen at konsernet hadde 11 prosent vekst i 2018 som er langt over gjennomsnittet for Virkes medlemmer i byggevarebransjen. Bygger'ns vekst kom i proffmarkedet.

– 2019 er lovende og vi ser gode tegn på tiltagende vekst, spår Reinertsen. Kjedenes nettbutikk skjøt virkelig fart i fjor. Omsetningen økte med 250 prosent og netthandel vil bli enda viktigere i år, sier Reinertsen.

Kjeden satser likevel på fysiske byggevarehus og bygger nå sitt tredje standardiserte byggevarehus i Rollag i Buskerud. ■

Maxbo tok gode skritt i fjor

HELLERUD, SKEDSMO: – Vi startet satsingen i fjor og er godt i gang med å nå målet vårt om å bli landets mest framgangsrike kjede, forsikret administrerende direktør Thomas Støkken på byggevarekjeden Maxbo avsparks-konferanse i januar.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

– Vi har gitt oss selv tre år på å nå målet, og har allerede tatt gode skritt i løpet av fjoråret, oppsummerte kjedelederen foran en sal med 900 proffkunder på Hellerudsletta ved Lillestrøm.

Han sa at kjeden har lansert tjenester og løsninger for proffkundene som er tatt godt imot. Særlig gjelder det Byggesystemer som leverer elementer og prekutt.

– Der har vi hatt en kraftig vekst, sa Støkken. Han lovet at kjeden vil gå inn i to nye elementfabrikker i år. Dessuten vil den fortsette samarbeidet med gode og etablerte leverandører innen elementer, takstoler og prekutt.

10 PROSENT SPART

Espen Forsberg som leder Byggesystemer, fulgte opp med å presentere en beregning som viser at det ved dårlig vær eller vinterlige forhold, vil være opptil 10 prosent å spare med elementer sammenlignet med plassbygging. I tillegg får man enklere HMS, mindre avfall, kortere tørketid og altså raskere framdrift, påpekte Forsberg.

Administrerende direktør Thomas Støkken fortalte entusiastisk om Maxbos mål om å bli landets mest framgangsrike kjede.

RASKERE LEVERANSER

Kjedenes administrerende, Thomas Støkken, fortalte videre fra scenen at Maxbo i 2019 vil satse på logistikk og tjenester knyttet til betong og forskaling for å fortsette den gode utviklingen kjeden er inne i.

– Stadig flere spør om logistikk før pris. Det betyr vel at vi har gode priser, og at vi har et godt utgangspunkt for å bli bedre til å levere raskt og forutsigbart for kunden. Vi vil også samarbeide med flere leverandører slik at det kan bli færre leveranser til byggeplassene.

FAGLIGE PRESENTASJONER

Etter de innledende presentasjonene, ble de 900 proffkundene ledet inn i mindre konferanserom til demonstrasjoner og presentasjoner fra ulike leverandører og produsenter. Fagseminarene ble avrundet med middag og prisutdelinger om kvelden. ■

Gjør de tøffeste jobbene lettere.

Kraften til ledning. Friheten med batteri.

SAMME STØRRELSE – MER KRAFT – 1080 W

Nå får du hele 36 V i samme kompakte størrelse som 18 V-batteriet. Det veier ikke mer heller. Det gir deg ledningsfri kraft og behagelig ergonomi gjennom hele arbeidsdagen.

KOMPATIBEL MED 18 V
Har du 18 V-verktøy fra før? Ikke noe problem. MULTI VOLT passer til 18 V også. Bytter automatisk spenning.

BATTERIINDIKATOR

Årets
batterinyhet!
MULTI VOLT
36 V

LEDNINGSFRI TIL ALLE JOBBER

Nå kan du trygt droppe ledningsverktøy. MULTI VOLT takler de tøffeste jobber og kan brukes til alle arbeidsoppgaver.

3 ÅRS GARANTI
På alt av el-verktøy, batterier og ladere – UTEN krav til registrering.

Boligtypen Gaustatoppen vekker kundenes interesse, ifølge VestlandsHus.

VestlandsHus doblet salget i fjor

ÅLESUND: VestlandsHus vokste med 14 nye medlemmer i fjor og doblet bolig-salget til over 600 enheter sammenlignet med 2017, forteller daglig leder Lars Erik Vinje i en pressemelding.

– Vi har et godt kjedekonsept, dyktige forhandlere og en huskatalog som virkelig har truffet markedet, sier Vinje om årsakene til den gode veksten.

Kjeden inngikk i 2017 avtale om innkjøps samarbeid med Optimera. Det har

hatt god effekt, ifølge Vinje.

– Vi ønsker å være en driver i markedet for den rivende utviklingen som skjer blant boligprodusentene innen digitalisering, prefabrikasjon, automatisering og industrialisering. Derfor er det viktig å ha et langsiktig perspektiv og knytte til seg partnere som vil være innovative aktører i årene som kommer. Det gjorde Optimera til et naturlig valg for oss, fastslår Vinje.

Liten skole satser stort på sløyd

GRANVIN: Granvin barne- og ungdomsskole i Hordaland vil gi sine 94 elever skikkelig opplæring i håndverk. Nå har skolen investert i en topp moderne sløydsl med alt utstyr.

Nesten 400 000 kroner har det kostet i arbeid og utstyr, forteller den stolte kommunen.

– Granvin er et godt forbilde. Alle snakker om at vi skal bygge hus og tegne på data, men først trenger elevene å lære grunnleggende ferdigheter. De må kunne bruke hammer, sag og annet verktøy, sier opplæringsleder Jonny Olsen ved opplæringskontoret for bygg- og anleggsteknikk i Hordaland.

Foto: Granvin kommune

Vil lovfeste læreplass til alle som består

OSLO: I utredningen «Nye sjanser – bedre læring» foreslår Stoltenberg-utvalget at alle elever som fullfører Vg2, skal få garantert læreplass av fylkeskommunene. Det vil gi flere skoletrøtte gutter en bedre start på arbeidslivet. Utredningen tar for seg kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp: At flere jenter gjør det langt bedre på grunnskolen enn guttene, fullfører og går videre til høyere utdanning.

Utvalget foreslår blant annet å innføre en lovfestet rett til læreplass for alle som består Vg2 yrkesfag, slik at fylkeskommunen er pliktig til å skaffe læreplasser. Et logisk sted å plassere ansvaret, i stedet for å pålegge bedrifter dette ansvaret. Kunnskapsminister Jan Tore Sanner mener derimot at en slik rett ikke løser noe.

De nye eierne (f.v.) Terje Braathen, Trond Engstrøm, Bjørn Åge Scheide og Ole Kristian Lundby er klare til å satse offensivt under navnet Mesterhus Innlandet AS.

Entreprenør og bolig-bygger går hver sin vei

GJØVIK: Tidligere ansatte i Betonmast Rotstigen vil satse mer på boligbygging, og kjøper opp Betonmast Rotstigen og Betonmast Rotstigen Salg. Selskapene blir hetende Rotstigen og Mesterhus Innlandet. De får en tydelig Mesterhusprofil, lover de nye eierne i en pressemelding.

Det er de tidligere ansatte Terje Braathen, Trond Engstrøm og Bjørn Åge

Scheide, og tidligere eier og ansatt Ole Kristian Lundby, som går sammen om kjøpet. Det etablerte byggefirmaet blir til Rotstigen AS. Salgs- og utviklingsselskapet får navnet Mesterhus Innlandet. De nye eierne ser på kjøpet som en god mulighet til å videreutvikle selskapet. Alle ansatte i Betonmast Rotstigen beholder stillingen sin i det nye selskapet.

NS AB 000 kl1

Det er forskjell på terrassebord og **TERRASSEBORD**

FOTO: TRETEKNISK

NS AB 000 kl1

Vil du ha rette terrassebord med jevn overflate og uten kvisthull, impregnert etter norske regler og kontrollert av uavhengige kontrollører? Da velger du NS-merket 1. sortering impregnerte terrassebord.

Les mer på trefokus.no

KLIKK HER
FOR MER INFO

Se alltid etter **NS**-merket tre når du skal bygge!

For tryggere brannbeskyttelse

**SERTIFISERTE
OG GODKJENTE**

**FOR DE FLESTE
KONSTRUKSJONER**

MILJØVENNLIG

FIRE BOND® BRANNTETTINGER

Bostik Fire Bond® er en komplett serie med passive brannbeskyttelsesprodukter for brannfuging og tetting, både for konstruksjon, renovering og reparasjon. Produktene er utviklet for enkelt bruk av både brannbeskyttende fagfolk og profesjonelle håndverkere og installatører.

Bostik Fire Bond® mykfuger er **M1 godkjente** og kan brukes i prosjekter med miljøkrav i henhold til **LEED** eller **BREEAM NOR**.

Les mer på www.bostik.no eller ring **69 19 06 00**.

KLIKK HER
FOR MER INFO

BYGGMESTERSKOLEN

NYTT KURS!

ARBEIDER PÅ EKSISTERENDE BYGG

2-dagers kurs som passer for alle som utfører og/eller prosjekterer tiltak på eksisterende bygg!

Det er knyttet mange utfordringer og særskilte krav til arbeider på eksisterende bygg. Deltar du på dette kurset er vår målsetning at du skal:

- Få en god forståelse for hvilke regler som gjelder i ulike tiltak
- Kunne gjøre gode vurderinger av eksisterende konstruksjoner
- Velge rette løsninger og produkter
- Gi kunden riktige anbefalinger

DATO: 3. og 4. april 2019

STED: Byggmesterforbundets lokaler
i Sørkedalsveien 9 på Majorstua

Mer informasjon om påmelding
www.byggmesterskolen.no

BYGGMESTERFORBUNDET

NYHETER

Idéhus tror på hyttevekst

TRONDHEIM: Med seks nye hyttemodeller i ny katalog og flere forhandlere i hytteområder, øker Idéhus hytteambisjonene.

– Kjedens medlemmer bygde og leverte 60 hytter i fjor, men satser på å levere 80-100 i år, sier markedsleder John Fornes ved Idéhus' kjedekontor i Trondheim i en pressemelding.

Den nye katalogen med seks nye av totalt 23 hyttemodeller, er en del av grunnen til ambisjonsnivået.

Kjeden fornyer gjerne hyttekatalogen sin med tre års mellomrom. Hyttene har areal (BRA) fra 51,1 til 175 kvadratmeter. Hyttene er gruppert i tre ulike serier, i nostalgiske, moderne og tidløse stilarter, framgår det av pressemeldingen.

Idéhus har nå 74 forhandlere, men er stadig på utkikk etter flere med de rette kvalifikasjonene, sier markedsleder Fornes.

Årets beste hos Bygger'n

GARDERMOEN: Bygger'n Bjerkvik ble kåret til Årets Bygger'n på kjedekonferansen i januar. Her får daglig leder Kurt Dalbakk prisen av kjededirektør Christine Holm. Rindalslist ble kåret til årets leverandør, Bygger'n Salangstrand fikk serviceprisen og Kristin Sørvig fra Bygger'n Lade ble Årets servicehelt.

Årets beste hos Maxbo for andre gang

HELLERUDSLETTA: Varehussjef Erik Staveli i Maxbo Asker med prisen årets varehus i Maxbo. Det var andre gang på rad varehuset fikk den utmerkelsen. Prisen ble delt ut på kjedekonferansen i januar. Multi-bygg AS i Brumunddal fikk prisen Årets samarbeidspartner og Rockwool prisen Årets leverandør, og Bente Hjøllø fra Bergen ble kåret til Årets proffselger.

PERFEKT FOR TØFFE NORSKE FORHOLD

NÆRINGSLEASING
AV L200

Fra KR **2.390**
per mnd.* ekskl. mva.

Metallic lakk og vinterhjul inkludert

Vi har biler klare for rask levering.

MC NORWAY 2019 Foto: Rune Bandtzen / Pictokville

KLIKK HER
FOR MER INFO

GARANTI
5 ÅR
100.000km

L200

Råsterkt arbeidsjern

Mitsubishi L200 er tøffingen som er kåret til «Årets pickup» hele fire år på rad.** L200 er fullspekket med utstyr og med kompromissløs firehjulstrekk, differensialsperrer foran og bak og tilhengervekt på opptil 3.1 tonn er den i stand til å takle de store utfordringene. Alle de kraftige egenskapene som kreves av et nyttekjøretøy, kombinert med unik kjørekomfort gjør denne pickup-favoritten til en sikker vinner.

L200 4WD Double Cab **X Edition** fra kr **371.450***** ekskl. mva.

L200 4WD Club Cab fra kr **298.700***** ekskl. mva.

*Pris er ekskl. mva. og gjelder bil levert til forhandler i Oslo. Kostnad for frakt til lokal forhandler tilkommer. Tilbudet gjelder et begrenset antall biler. Forutsetter kontraktsinngåelse 10.01-28.02.2019. **Mitsubishi L200 ble kåret til «Pick-up of the year» i AutoExpress UK 2018. ***Pris er pr. 01.01.2019 levert Drammen ekskl. mva. Frakt og leveringsomkostninger til lokal forhandler tilkommer. Forbruk: 6,9-7,2 l/100 km variert kjøring. CO₂-utslipp: 180-196 g/km. Avbildet modell har ekstrautstyr. Utstyrsdetaljer kan avvike fra standard. Med forbehold om evt. trykkfeil.

**MITSUBISHI
MOTORS**
Drive your Ambition

Finn din nærmeste forhandler på
mitsubishi-motors.no

Sjeldent flott tomannsbolig

OPPEGÅRD: Den vertikaldelte tomannsboligen er en av Mesterhus' mest populære modeller. Den vakte stor interesse da den ble presentert på VIP-visning – etter at den var solgt.

AV **PER BJØRN LOTHERINGTON**
PBL@BYGGMESTEREN.AS

Den siste av leilighetene i tomannsboligen ble solgt i oktober for 10,5 millioner kroner, 750 000 kroner over prisantydningen. Tomannsboligen og en enebolig i samme stil, ligger på en romslig tomt i Rikåsen i Oppegård. Herfra er det vid utsikt, blant annet til Nesodden og den indre delen av Oslofjorden.

– VIP-visningen ble gjennomført for å gi kundene inspi-

rasjon, tips og ideer, forteller Bjørn Schem, daglig leder i Mesterhus Oslo. I leiligheten var alle rom møblert og stylet som til salgsvisningen. Her fikk kundene med seg hvilke kvaliteter på håndverk og leveranser det lokale Mesterhuslaget leverer.

Det har åpenbart ført fram. Schem kan notere seg for ett salg av enebolig i samme stil, og en annen interessert med egen tomt.

Han roser Bjønness-Bbygg AS, som bygde de tre boligene,

Tomannsboligen er en moderert utgave av katalogmodellen Signatur 300. Hver enhet har glassveranda i to etasjer, og mulig utleiedel i underetasjen.

Bad og våtrom er flislagt i en robust stil. (Foto: Mesterhus Oslo)

og samarbeidspartnerne: – De har levert høy håndverksmessig standard og flott uttrykk, sier han.

LIKE FLOTT SOM VANLIG

– Ja, jeg er enig i at resultatet er blitt flott, og det er med en standard vi pleier å levere, sier byggmester Nils-Jørgen Bjønness. Han har hatt med seg en ansatt og en lærling på denne jobben.

De har bygd på oppdrag for Mesterhus Oslo Bygg

Stua er åpen mot kjøkkenet og har god takhøyde som gir en ekstra romfølelse. Store vinduer og verandadører åpner for utsikt mot Nesodden i vest. (Foto: Mesterhus Oslo)

som hadde kjøpt tomte og sto som utbygger og selger. Eiendomsselskapet eies av medlemmene og to ansatte i Mesterhus Oslo der Bjønness-Bbygg er medlem. Da Bjønness-Bbygg fikk oppdraget, var det fordi firmaet hadde kapasitet og boligene ligger i den delen av Akershus og Oslo der firmaet helst bygger.

– Vi bruker alltid kjente underleverandører som ➔

kjenner våre måter å jobbe på og hvordan vi vil ha det. Foretrekker kunden andre underleverandører enn våre faste, kan det fort bli «krøll», mener Bjønness.

BYGD MED ELEMENTER

Eneboligen og tomannsboligen er bygd med elementer fra Konsmo. De leveres med innsatte vinduer.

– Det er en stor fordel når vi bygger hus med tre lags glass i store vinduer og balkongdører, understreker han.

Utvendig er kledningen lagt på der den skal være liggende, mens byggmesteren foretrekker å legge stående kledning selv for å unngå brystningslister i etasjeskillene. Isolasjon og innredning gjøres på plassen. Hjørnene tettes og hjørnekasser bygges også på stedet.

EFFEKTIVT UNDER TAK

– Fordelen med elementer er at vi kan bygge mest mulig under tak, vi blir mindre plaget av vær og vind. Dessuten er det mer effektivt. Vi kan bygge ett eller to flere hus i året enn om alt skulle vært plassbygd, forklarer Bjønness.

– Totalt regner vi med tre måneder på hver leilighet. Eneboligen fikk vi under tak på halvannen uke rett oppunder jul for ett år siden. Etter noen lange dager, fikk vi tettet taket så vi kunne ta juleferie med god samvittighet, fortsetter han.

HALV DAG TIL ÉN ETASJE

Vegelementene til én etasje kommer med bil tidlig på morgenen, og er ferdig heist og montert til lunsj. Med på lasset følger også materialene til etasjeskillet, med bjelkelag og gulvspan. Når så etasjeskillet er lagt, kommer neste etasje til avtalt tid.

– Om det passer sånn, kan bilen som leverer elementene, løfte inn gipsplater og annet til innredningen. Om det ikke går, har jeg min egen lastebil med kran. Det er kjekt å ha, det også, smiler Bjønness.

Han trives godt med å bygge i Oppegård som vil opprettholde et villapreg og derfor kan ha større tomter enn det som er vanlig i nabokommunen Oslo.

– Det gir oss bedre plass til å legge materialer, plassere containere, utstyr og brakke mens vi bygger. Det er en stor lettelse, mener byggmesteren.

Det lille firmaet hans har mer enn nok å gjøre det nærmeste året. Blant annet skal de i gang med tre eneboliger på Økern i Oslo. ■

Nils Jørgen
Bjønness.

FAKTA

HØYKLASSE LEILIGHET I OPPEGÅRD

Vertikalt delt leilighet i tomannsbolig i Rikåsen i Oppegård. Bygd med elementer av Bjønness Bygg AS i Mesterhus Oslo.

BJØNNESS BYGG AS, etablert i 1985 av Nils-Jørgen Bjønness som eier og driver det. 2 ansatte. Bygger nye boliger i Oslo og Akershus. Noe reparasjoner og rehabilitering. Lærebedrift. Medlem i Mesterhus Oslo og Byggmesterforbundet.

Pulttak er ett av kjennetegnene ved Signaturmodellen.

KLIKK HER
FOR MER INFO

Foto: Tragent/Andreas Kleberg. FURUSTUDIO.STUDIO

Tåler utfordringer som deg

I en krevende jobb skal det i hvert fall ikke stå på bilen. Mercedes-Benz er varebiler for arbeidsjerner som ikke gir seg når jobben blir tøff, og for de som vet at en varebil ikke bare er en varebil.

Mercedes-Benz
Kvalitet i arbeid

Sprinter 314: forbruk blandet kjøring: 0,72 liter pr/mil. CO2-utslipp blandet kjøring: 188 g/km. Importør: Bertel O. Steen AS. www.facebook.com/MBvarebil. Les mer på kampanje.mercedes-benz.no

Byggmester Jens Frøne, Ørje:

– Vi får oftest spørsmål om rehabilitering

ØRJE: Byggmesterfirmaet vil helst restaurere og rehabilitere eldre bygninger. Nybygg hører til sjeldenhetene.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

– Vi jobber med flere hundre år gamle hus og nye hus som er konstruert med hjelp av BIM og som bygges med elementer eller prekutt. Men det er restaurering og rehabilitering vi får flest forespørsler om, utdyper byggmester Jens Frøne.

ENKEL JOBB AVSLØRTE MYE RÅTE

– Vi er i gang med det som skulle være en enkel jobb med å skifte kledning på deler av et stort, eldre våningshus. Det er bygd med laft i to etasjer. Jobben er blitt en omfattende restaurering fordi vi fant store råteskader i tak og vegger da vi begynte arbeidet. Vi måtte undersøke bygningen grundigere og hele huset står nå beskyttet under telt. Lafte-stokkene merkes og tas ned etter tur.

– Vi bruker helst telt over byggene når vi skal skifte tak eller større deler av kledning og vinduer. Det regner jo alltid når vi åpner et tak, mener Frøne.

– Kunder kan nok mene at det blir dyrt med all riggingen, men de aksepterer det når vi kan jobbe mer rasjonelt og kan holde en jevnere progresjon uten å måtte ta hensyn til vær og vind, legger han til.

– En annen positiv side, spesielt ved restaureringsarbeider, er at vi kan ta oss tid til gode beslutninger og eventuelt endre løsninger underveis i prosjektet. Vi er opptatt av materialkvalitet og tekniske løsninger, og nettopp det å ha tid, og slippe å ta hensyn til været, kan være en avgjørende suksessfaktor, mener Frøne.

CODE MATERIALER

– Mange håndverkere er ikke bevisste på materialkvaliteter, fortsetter han. Selv har han vent seg til å se etter de beste kvalitetene når han skal restaurere gamle bygninger.

Han er gjerne med i skogen for å plukke ut trær med de rette kvalitetene når han jakter materialer. På nybygg er det derimot vanskeligere å overbevise kundene fordi de mener det blir for dyrt.

– Men også i nye bygg, kan materialkvaliteten bli helt avgjørende, forklarer han når han viser fram en av eneboligene firmaet har bygd. «Huset i skogen» er bygd med massivtre i kompakt takkonstruksjon. Men det mest i øyenfallende, er liggende kledning som er gjerdet i alle hjørner.

Også i breie garasjeporter, som er kledd med liggende ubehandlet furukledning, måtte materialene sorteres nøye for at de skulle stå seg over år.

– Vi kunne bare bruke kledningsbord med tette årringer fordi gjerdingene ellers kan sprekke opp. Selv om vi har en god leverandør, må alltid håndverkeren selv foreta en sluttsortering.

BYGGER OG LEIER UT

Da Byggmesteren var på besøk seint i høst, holdt to-tre av de ansatte på med nye leiligheter som bygges i samarbeid med Marker kommune. Firmaet skal bygge 10 leiligheter, og et eiendomsselskap med Frøne og to av de ansatte på eiersida, skal stå for utleie når beboerne flytter inn.

– Vi konkurrerte med flere andre om dette oppdraget, og pris og løsning gjorde at vi ble valgt som leverandør, forklarer Jens Frøne.

Boligene ligger i sentrum der kommunen vil ha fortetting. Sju av de 10 leilighetene er bygd eller under bygging i høst.

RASJONELT MED ELEMENTER

– Boligtypen har vi tegnet selv i samarbeid med blant annet hjemmetjenesten i kommunen, slik at løsningene →

↑ Bakergården i Ørje ble totalrehabilitert for vel 10 år siden, og er blitt et vakkert syn.

↓ Også innvendig gjorde firmaet en utsøkt jobb, og byggmester Jens Frøne betjenes med stor velvilje når han er innom i kafeen.

Morten Lippestad tok i høst svennebrevet til Meget Godt Bestått og har siden hatt fast jobb i firmaet.

«Under telt kan vi jobbe mer rasjonelt og holde en jevnere progresjon uten å måtte ta hensyn til vær og vind.»

Byggmester Jens Frøne

Under det store teltet kan rivingen og gjenoppbygging foregå uten fare for vær og vind. (Foto: Frøne)

blir de beste. Jatak i Rygge produserte elementene som leveres med vinduer montert og utvendig listverk. Det er svært rasjonelt, og vi hadde bygget under tett tak på ei uke, forteller Frøne. Sammen med elementprodusenten har de utviklet en løsning for ferdige takelementer som blir løftet på plass med kran.

– Dette sparer oss for mange timer med tungt arbeid, poengterer Frøne, som legger stor vekt arbeidsmiljøet.

Innredningen gjør de på plassen med fliser på gulv i gangen og på badet. Fibo baderomsplater ser ut som fliser og brukes på veggene i badet. De er en god kvalitet som passer fint her. I oppholdsrommene er det panelplater på veggene.

BESTE PRØVERESULTAT

– Baderomsplatene er greie å jobbe med, men saga blir fort sløv når vi skjærer dem, sier Morten Lippestad som nylig har tatt svenneprøven til toppkarakteren Meget godt bestått.

Han gikk læretida si i bedriften og hadde det siste året i lære med Pål Andreassen som instruktør. Nå er Lippestad ansatt, slik de fleste blir om de har gått læretida si der og består svenneprøven.

– Vi tar inn lærlinger når det er noen gode kandidater som vi kjenner fra nærmiljøet. Den neste vi har avtale med, går fortsatt på skolen, men vi velger å vente på ham, uten å ta inn noen annen i mellomtida, sier Frøne.

NOK MED EI UKE I OSLO

De fleste jobbene har byggmesterfirmaet lokalt, innenfor tettstedet Ørje og andre steder i Marker kommune.

– Vi trenger heldigvis ikke å kjøre så langt, stort sett er vi innenfor egen kommune eller en nabokommune. Om vi en sjelden gang har hatt et oppdrag i Oslo, så er det godt å komme tilbake til «Grenseland» etterpå, smiler Frøne.

Han har én jobb i friskt minne. Den handlet om å skifte vinduer i en bygård og medførte problemer med parkering, framkommelighet og plass til materialer – noe andre må holde ut med i Oslo daglig.

– I hjemtraktene er det greiere med det meste, og vi får varierte arbeidsdager med mye forskjellig å gjøre på nye og eldre hus. Det er også mye å gjøre med de 650 fritidsboligene her i kommunen, fastslår han. ■

Andreas Degnes er BIM-teknikeren på kontoret som gikk læretida si i firmaet. Nå driver han også undervisning i BIM på deltid.

«HUSET I SKOGEN»

er en av de siste eneboligene firmaet har bygd. Det bød på flere utfordringer, blant annet utvendige hjørner som er gjerdet (foto t.v.).

Garasjeportene (t.h.) har smal liggende furukledning. Løsningen kunne kuvet seg og sprukket opp om det ikke var brukt kledning med tette årringer.

FAKTA

BYGGMESTER JENS FRØNE AS, ØRJE

Etablert i 2003 av Jens Frøne. Ni ansatte som alle har svennebrev. Lærebedrift med en lærling nå. Marked i hjemkommunen Ørje, men har også oppdrag andre steder i Indre Østfold, og unntaksvis i Oslo-området.

Allsidig innen rehabilitering, restaurering og nybygg, med holdningen: «Ikke noe er umulig». Medlem i Byggmesterforbundet.

ØRJE

Ørje er tettsted og kommunesenteret i Marker kommune i Indre Østfold. 3 600 innbyggere. 650 fritidsboliger. Hovedveien mellom Oslo og Stockholm krysser Haldenkanalen i Ørje. Kommunen grenser mot Sverige.

Læringer har gitt stabilitet og vekst

INDERØY, TRØNDELAG: Tømrerfirmaet Faanes & Gjølga AS driver stadig husbygging takket være langsiktig satsing på læringer.

AV BJØRN LØNNUM ANDREASSEN
POST@BYGGMESTEREN.AS

– Vi har utdannet læringer og vært heldige fordi de har villet fortsette hos oss, fastslår daglig leder Knut Olav Gjølga. Vi møter ham på kontoret i bygget de har satt opp på Kjerkesvågen ved Steinkjer i Trøndelag. Flere bedrifter deler de to etasjene som Faanes og Gjølga snart skal bygge ut.

– Nesten konstant siden starten i 1996, har vi hatt læringer. Det er om å gjøre at vi får lærlingene til å trives og gi dem det de skal ha av kunnskap. Omtrent alle ansatte startet hos oss som læringer, sier Gjølga.

For de andre tømrerne i bedriften går det godt å ha lærling med seg selv om noen naturlig nok er flinkere til å lære fra seg enn andre.

– Vi er antakelig en populær bedrift og har aldri hatt problem med å rekruttere læringer. Også selv om tallet på søkere har vært lavt noen år. Fagopplæring er viktig for oss, slår Gjølga fast.

GODT ARBEID GIR KUNDER

Ikke bare læringer, men også kundene må vi ta godt vare på, understreker han:

Over flere år har firmatet bygd nytt på Øyna. Her er det en ny konferansesal som blir reist. (Foto: Knut Gjølga)

– Det er viktig å gjøre godt arbeid så kundene kommer tilbake. Kvalitet er beste markedsføring, og man må ta på seg oppdrag så det er akkurat litt for mye, sier han.

STADIG LITT UTENOM

De 18 karene til Gjølga inkluderer to murere, og de liker spesielle oppdrag. Reiselivs-konseptet «Den gylne omvei» som går i deres område, har gitt mange gode arbeidstimer.

– Ikke akkurat noen A4-prosjekt. For eksempel er Øynaparken litt utenom det vanlige. Vi bygget et uisolert langhus for servering til større lag, med kjøkken og jordtak. Huset er et rammeverk med stolper, bærebukker og åstak. Senere ble det nytt kjøkken og konferansesal som sto ferdig for to år siden.

– Nå bygger vi fire leiligheter i rekkehus ved Øyna- ➔

Det er god pågang på Kjerkesvågen for byggmester Faanes og Gjølga AS, forklarer Knut Olav Gjølga og byggeleder Anders Dahl.

parken. Alle er solgt. Vi prosjekterer selv og kjøper arkitekt fra Hellvik Hus der vi er medlem, sier Gjølga og fortsetter med Berg gård. Der de har bygd gårdsslakteri, butikk og destilleri for akevitt. Da våkner fotografen.

– Kanskje vi burde kjøre dit nå og «ta noen bilder?»

Gjølga ler og forklarer at akevitt på flaske bare er å få kjøpt på polet, og som dram bare om kvelden.

– Inderøy gårdsbryggeri er et annet prosjekt. Vi isolerte en redskapsbod på omtrent 100 kvadrat. Nå er det pub med bevertning i andre etasje. Bryggeriet er i første, forteller han.

MEST BOLIGHUS

Firmaet bygger også nye hus og fritidsboliger. Da vi var på besøk, holdt de på med to særegne bolighus tegnet av arkitekt, og hadde nettopp bygd fire fritidsboliger til salg.

Siden 2013, da firmaet gikk inn i Hellvik Hus, har nye boliger stått for 80 prosent av omsetningen. Resten er rehabilitering. I fjor ble medlemskapet kronet med prisen årets medlem. Firmaet hadde kjedens mest tilfredse kunder.

– Vi har ligget på topp blant de nesten 30 medlemmene i kjeden og er stolte. Vi ser framover og vil satse på eneboliger på tomter vi kjøper for å selge videre, sier Gjølga.

– BYGGER BEINT

På en av byggeplassene møter vi tømrerne Erling Tronhus og Martin Melting. De er snart ferdige med en ny bolig. Begge startet som lærlinger hos Faanes og Gjølga og de har vært ansatt siden, i henholdsvis i 12 og tre år. Begge liker best å bygge nytt.

– Da slipper vi å rette opp og får heller bygge beint med en gang, sier Erling Tronhus og får medhold fra Martin Melting.

– Ja, nye hus er artigst og jeg liker å lage og skape noe, sier Melting fornøyd. ■

Erling Tronhus (t.v.) og Martin Melting startet begge som lærlinger hos Faanes og Gjølga AS og har vært med på en positiv utvikling.

FAKTA

FAANES OG GJØLGA AS, INDERØY

Etablert i 1996. Daglig leder: Knut Olav Gjølga. 18 ansatte. Bygger nytt og rehabiliterer i Inderøy og nabokommunene. Medlem i Hellvik Hus og Byggmesterforbundet. Lærebedrift.

«Polakk-yrke» på vei ut

På utdanningsmesse på ungdomsskolen for noen år siden, fikk Knut Olav Gjølga høre det stemplende «polakk-yrke» første gang. En elev forklarte at han ikke ville ha noe sånt «polakk-yrke». Det sier noe om at tømrreryrkets status lå litt nede.

– Stempelet kom kanskje av at de unge var redde for å havne på et arbeidslag der de fleste ikke snakker norsk, sier han. Heldigvis er det økt interesse for tømrrerfaget igjen.

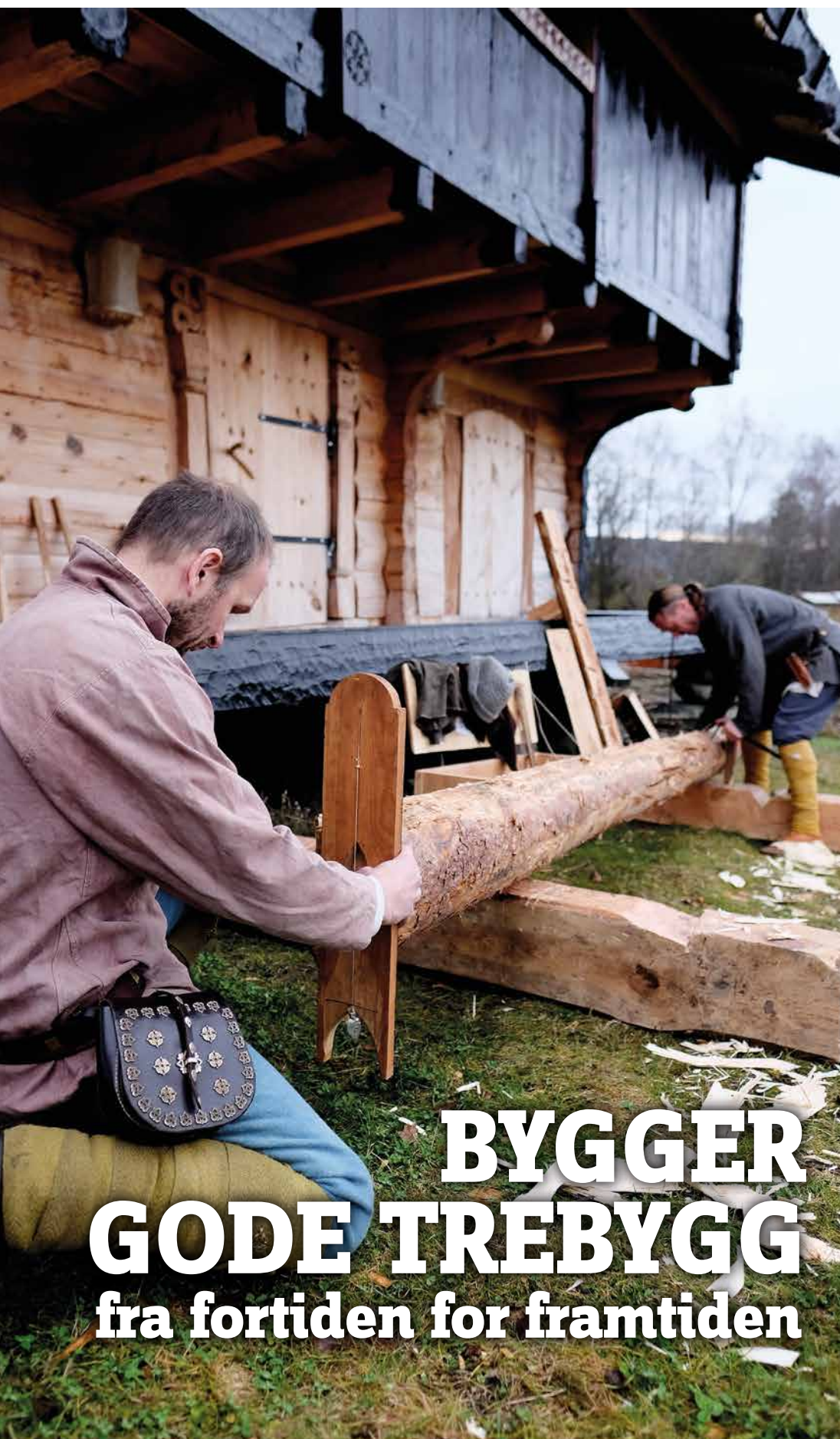
– Vi baserer oss ikke på utenlandsk arbeidskraft og har vært opptatt av fagopplæring til lærlingene våre, ut-esker Gjølga om det han vet er et ømtålig tema. Han tror det dårlige stempelet er på tur ut. To nye tømrrer-klasser er nettopp opprettet ved de videregående i skolene i Steinkjer og Verdal.

Foto: Øynaparken

FOR DEG SOM JOBBER I TØMRERFAGET

TØMREREN

**BYGGER
GODE TREBYGG**
fra fortiden for framtiden

**TØMRER-
LÆRLING I
VERDENS-
TOPPEN**

KOMBINERER LÆRETID
MED RANDONEE
SIDE 40

**UTFORDRER
RUPANELET**

BYGGFORM LANSERER
LETTHÅNDBLER
PLATE SIDE 43

Per Steinar Brevik og Kai Johansen er snart ferdig på studiet i Tradisjonelt bygghandverk ved NTNU. - Det har vært veldig lærerikt. Vi har fått utviklet oss innen en rekke førindustrielle byggemetoder, og studert mange originale verktøy og bygninger, sier de to.

BYGGER GODE TREBYGG

fra fortiden for framtiden

STIKLESTAD: - Her viser vi at tidlige tømrere og byggeskikker har mye å lære oss, sier konservator og arkeolog Per Steinar Brevik. →

Langhuset er 7-8 meter bredt og 36 meter langt. Det er et forslag til hvordan en langhus kan ha sett ut i vikingtid.

AV **CHRISTOPHER KUNØE**
CK@BYGGMESTEREN.AS

Med kollega Kai Johansen på Stiklestad Nasjonale Kultursenter hogger Brevik til nye golvbord av halvkloyvinger. De skal brukes i den nye drombegangen – en gangbro som er lukket med tak og vegger – på gjesteloftet i middelaldergården Stiklastadir.

VERKTØY OG MATERIALER FRA SIN TID

– Noen av golvbordene ble litt for små i dimensjonen. Vi hadde besøk av noen svære, amerikanske marinesoldater som syntes gulvet sviktet for mye. Så da skifter vi til noen litt tykkere halvkloyvinger, forklarer tradisjonshåndverker og treskjærer Kai Johansen.

Alt på Stiklastadir planlegges, bygges og vedlikeholdes av de to og smeden Øystein Viem.

– Vi tenker oss nøye om når vi velger byggeskikk og verktøyet som skal brukes. Materialene og verktøyspor skal også fortelle en historie. De som besøker oss, skal kunne lese arbeidsprosesser i sporene de finner på byggene, spor etter ulike tradisjonelle verktøy. Det er viktig for oss at vi også kan formidle håndverksprosesser, og det vekker interesse blant publikum, fastslår Johansen og Brevik.

Begge er stolte av å bygge rekonstruksjoner som skal kunne stå lenge. Både vikingtidas langhus og middelalderens gjesteloft er i bruk året rundt med moderne fasiliteter som storkjøkken, gode sanitærforhold og lys og varme.

FASTE FAGFOLK

Langhuset åpnet for ti år siden og gjesteloftet sto ferdig i 2015. På Stiklastadir er det hundrevis av år til moderne produksjonsmål. Her er veien målet.

– Ledelsen ønsker at vi skal bygge alt selv. Vi får tid og ressurser til å lære av ulike kilder, forsøke oss fram og gjøre bygginga til en læringsprosess, sier Brevik og legger til at mange studenter fra NTNU og byggfagklasser deltar i hvert bygg.

– Dette må jo være et paradis for tradisjonshåndverkere?

– Vi gjør det slik fordi det gir oss økt kunnskap og et godt grunnlag for formidling. Når vi som er ansatt her på Stiklestad, bygger og vedlikeholder alt selv, får vi svært god kjennskap til husene. Hit kommer tusenvis av gjester og mange vil også lære om håndverk og byggeskikk, sier Brevik og ➔

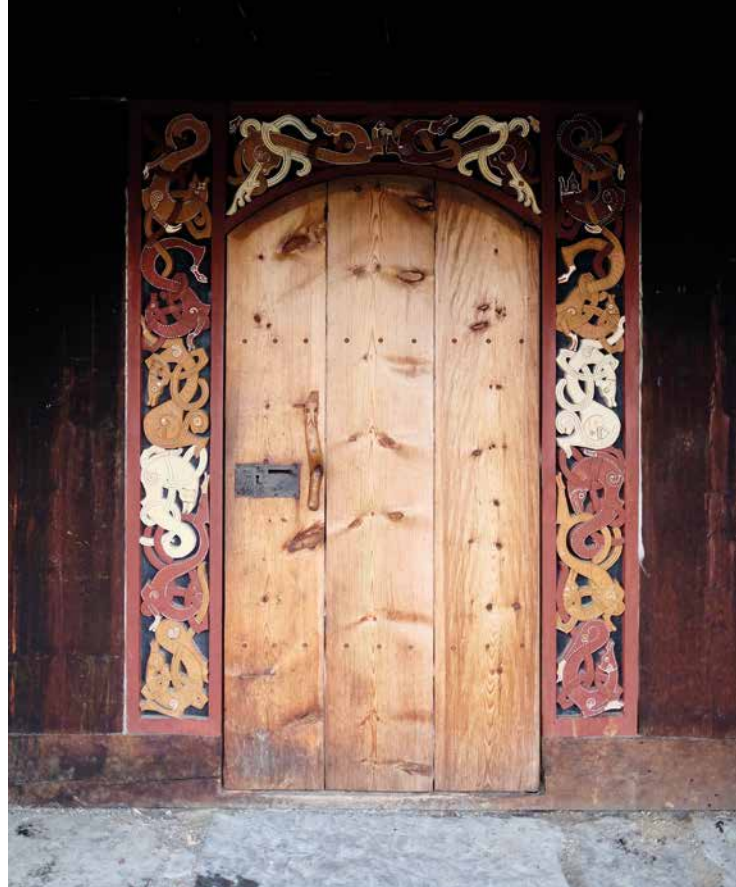

Pilegrimer som går Olavsleden og ønsker en natterast på Stiklestad, sover i senger bygd etter originaler fra 1200-tallet.

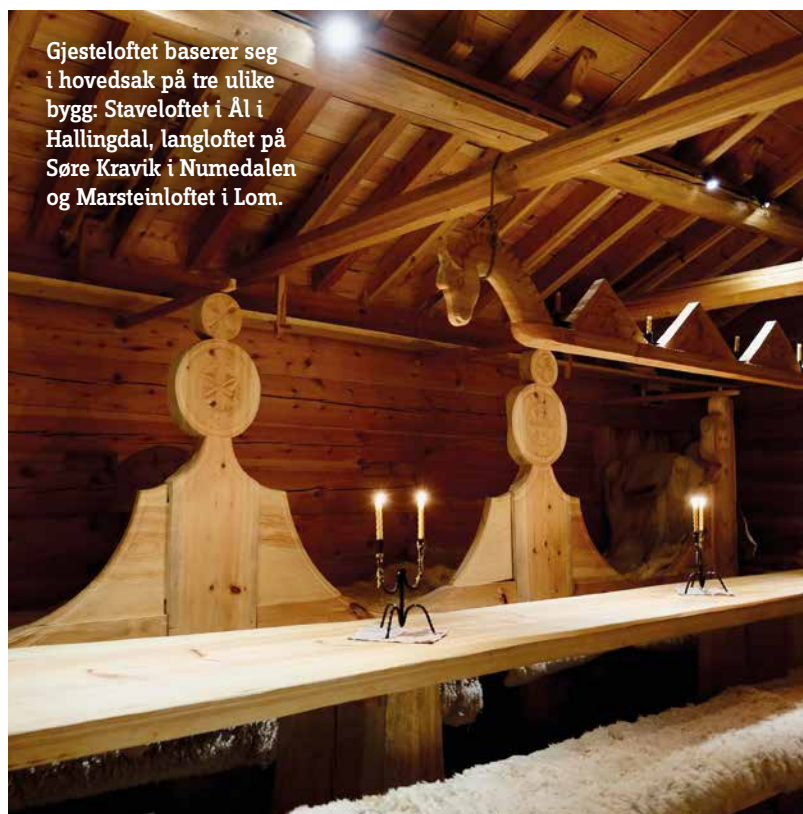

På Stiklastadir er historiske arbeidsklær en selvfølgelig del av arbeidsdagen for Kai Johansen og Per Steinar Brevik.

Langhusets portal er utskåret i Jellingstil av Johansen og hans kone Mona Sand. All ornamentikk i langhuset er basert på arkeologiske funn - også fargene - som er inspirert av Osebergfunnet.

Gjesteloftet baserer seg i hovedsak på tre ulike bygg: Staveloftet i Ål i Hallingdal, langloftet på Søre Kravik i Numedalen og Marsteinloftet i Lom.

viser hvordan de har skåret ut hver sin del av portalen på gjesteloftet.

– Når en gjest spør om detaljer i bygninger og ornamentikk, kan vi forklare hvor vi har det fra, hva det symboliserer og ikke minst hvordan vi har rekonstruert det, sier Johansen.

Hadde museet leid inn et firma til å bygge Stiklastadir, ville ikke opplevelsen blitt den samme for gjestene. Men Johansen og Brevik må tåle noen kommentarer fra moderne håndverkere: – Noen mener at vi lever i en utopisk boble som ikke har med virkeligheten å gjøre. De får mene det, men da går de glipp av kunnskapen i det vi bygger – for de tradisjonelle byggeskikkene fra vikingtid og middelalder er både bærekraftige og smarte, sier Brevik.

LANGHUS FRA 950 E. KR.

Flammene lyser opp statuene av norrøne guder i gildehallen. Etter ti år i det stolpebygde langhuset, kan Johansen konstatere at det står fjellstøtt.

– Vi har ikke merket noen skjevheter i huset. En forklaring er rotkne – naturvokste emner og avstivende skråbånd i konstruksjonen og på innvendige vegger, forklarer han.

– De fleste stolpene vi finner i utgravninger, er gravd ned 30–40 cm i jorda. Det holder ikke mye sidekrefter i et større hus som dette langhuset. Hadde de vært bærende, burde de stått dypere, sier Johansen.

I dag vet vi mye om vikingenes byggeskikker, men Johansen tror tømmerne for tusen år siden har beholdt mange hemmeligheter.

– Vi er snare til å tolke funn når en utgravingstomt avdekkes, som at alle stolpehull var for høye stolper. Men jeg mener at vi må være mer åpne og regne med at byggene kan ha vært bygget på andre måter, sier Johansen.

Alle innfestinger mellom bærende deler i langhuset er utført med trenagler.

– Vi var nøye med å plukke materialer fra mannshøyde og ned i furustokkene, som vi la til side og tørket ekstra. Så kløyvde vi ut og spikket til naglene, og passet på at de var tørrere enn det vi banket dem inn i. Da kan ikke trenaglen krympe mer og løsne, forklarer Johansen og viser vei til det rekonstruerte gjesteloftet i findalslaft.

PILGRIMENES GJESTELOFT

Gjesteloftet er laftet i to etasjer, med en drombegang som tar folk fra bakken og inn på svalen i andre etasje. Loftet er basert på eksisterende middelalderbygg fra Hallingdal, Numedal og Gudbrandsdalen.

– Sengebenkene er veggfaste og tilpasset rommet, litt kortere enn dagens sengestandard, men det er en del av opplevelsen. Dette er blitt hotellrom med middelalderstandard, sier Brevik

Fram til 2030 og nasjonaljubileet for slaget på Stiklestad skal Stiklastadirtunet utvikles med flere bygg og aktiviteter slik at det etter hvert blir en komplett middelaldergård.

– Det er ikke vanskelig å bruke loddfjøl. Vi merker av med kniven og bruker sotsnor slik at vi får en rett linje langs stokken, forklarer Johansen.

FAKTA:

MIDDELALDERGÅRDEN STIKLASTADIR

En middelaldergård under bygging ved Stiklestad Nasjonale Kultursenter i Trøndelag. Gårdsanlegget består av flere hus og bygningskonstruksjoner og videreutvikles kontinuerlig. Langhuset, forsamlingshallen fra vikingtid, var det første som ble satt opp. Rundt dette laftes andre hus på gården: mastu, stall, fjøs, smie, bur og et toetasjes gjesteloft som ble ferdig i 2016. Arbeidet startet i 2007, og vil vare i 15-20 år.

Stiklestad Nasjonale Kultursenter AS (SNK) har som hovedformål å formidle politiske, kulturelle og åndelige dimensjoner ved olavsarven.

I kultursenterets virksomhet inngår helårlig middelalderformidling, Spelet om heilag Olav, utstillinger, skoletjeneste og kulturhusvirksomhet. Et stort folkemuseumsområde med 30 antikvariske bygninger inngår også i kultursenterets virksomhet. (Kilde: www.stiklestad.no)

Drombeganger, overbygde gangbruer mellom hus, finnes det noen få kilder på fra landsbygda i Norge. Trolig er disse inspirert av lignende gangbruer i middelalderbyene og har vært en praktisk statusmarkør.

og viser hvor han og Johansen har satt sine bumerker på bygningsdeler.

– Tømrere signerte med bumerke eller ris-set rundt øksa på en bygningsdel. Den profilen kan gi oss verdifull informasjon om verktøyet de brukte – samtidig som det er et fascinerende tegn til ettertiden, sier Johansen.

VIL HA FLERE UNGE INN I FAGET

Brevik og Johansen vender tilbake til gulvborde-ne og øksene sine. De brenner for at flere unge, særlig fra byggfagene, skal få øynene opp for tradisjonelt håndverk.

– Vi har elever fra videregående som kommer hit og oppdager en helt annen verden. Det er flott å se engasjementet og mestringsfølelsen hos enkelte elever når de får tradisjonelt verktøy i hendene. Grunnleggende ferdigheter i tradisjonelt håndverk er mangelfullt i dagens skole, sier Brevik.

De mener at tradisjonshåndverk burde bli en fast del av byggfagene.

– Stadig flere bygg vernes eller fredes i Norge. Da stilles det krav til utførelsen av restaureringen på bygget. Det betyr at vi hele tiden trenger nye og flere folk som kan gjøre disse jobbene. Det utdannes for få fagfolk innen tradisjonshåndverk som kan utføre arbeid på verneverdige eller fredede bygg, sier Johansen.

– Skal du bli dyktig, trenger du muligheten til å utvikle deg tidlig. Det er jo aldri for sent, men framover trenger vi flere kloke hender for å takle utfordringene med en stadig eldre bygningsmasse, økt vedlikeholdsbehov blant annet som følge av klimaendringer og kunnskaper om å bruke materialer og ressurser bedre, sier Brevik.

De er lykkelige i sin del av tømrefaget og vil fortsette å dele sin kompetanse med så mange som mulig.

– Fortida har overlevert oss mye kunnskap om teknikker og materialbruk, tradisjoner som går flere tusen år tilbake, men som også kan styrke kompetansen i den moderne byggenæringen i framtida, sier Brevik.

De møter mange moderne håndverkere som kan mye.

– Men vi burde sikre bredden i tømrefaget bedre. Kanskje er det ikke bare moderne materialer og stadig flere lag med plast, gips og isolasjon som skal redde oss i framtida. Treverk og tradisjonelle byggeskikker har gjennom århundrene vist seg holdbare og miljøvennlige, sier tradisjonshåndverkerne Kai Johansen og Per Steinar Brevik. ■

LES DEL 2 I MARS:

Om detaljer og ornamentikk i Stiklastadir

Hans-Inge Klette fra Voss på
vei til en fjerdeplass i sprint-
konkurransen i Bischofshofen.
(Foto: ISMF)

TØMRERLÆRLING I VERDENSTOPPEN I RANDONEE

BISCHOFSHOFEN, ØSTERRIKE: Tømrerlærling Hans-Inge Klette fra Voss
kjørte seg i januar inn i verdenstoppen i randonee i Bischofshofen.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

I de to verdenscuprennene i alpebyen tok han andreplass i klassen U23 i det som kalles individuell konkurranse, og fjerdeplass i sprint. Tidene han oppnådde, holdt til sjuende og 24. plass i seniorklassen.

– Det gikk over all forventning og gjør meg enda mer gira til å trene til kommende konkurranser, sier 21 år gamle Hans-Inge Klette. Han var i alpine i nesten en måned og var i gang med trening til neste verdenscuprenn i Frankrike i begynnelsen av februar. Sesongens store mål er VM som går i Sveits i mars.

OPP OG NED I SAMME RENN

Randonee er en mye større konkurransegren i alpine enn i Norge. Øvelsene handler om både å gå og løpe opp til bakke- og fjelltopper og kjøre ned igjen. Alle starter samtidig, og tida løper uavbrutt til målpasering selv om skia underveis skal bæres på sekken og utøverne på toppen må fjerne fellene under skia.

I sprintøvelsene skal utøverne starte med ski på beina, løpe og gå i et bratt parti før de igjen spenner på skia mot toppen der de tar fellene av og kjører utfor i ei løype med porter som i en stor-slalåm. Sprinten i Bischofshofen gikk i den verdensberømte hoppbakken, med slalåmdelen i unna-rennet. Total løpsti i sprint er tre-fire minutter.

PUSTER UT PÅ VEI NED

I de individuelle øvelsene går og klatrer utøverne 1 500 til 1 700 høydemeter, med noe opp og ned topper underveis, før de får den siste nedkjøringen. I konkurransen i Østerrike i januar brukte Hans-Inge Klette 90 minutter. Totalt klatret de 1 600 høydemeter den dagen.

– Det er selvsagt tungt å gå oppover, men vi får puste litt når det går utfor. Da er det mest tungt i

Hans-Inge Klette på «pallen» sammen med de to franskmennene på første og tredje plass: Samuel Equy og Thibault Anselmet. (Foto: ISMF-International Ski Mountaineering Federation)

På vei mot en av toppene i den individuelle konkurransen. (Foto: Andre Jonsson)

låra, forteller han.

Ski, sko og bindinger er lette, men likevel gode å kjøre med når det går utfor.

– Randonee-konkurranser gir en unik mulighet til å komme på fjell og topper jeg ellers ikke ville gått til. I konkurransene er terrenget sjekket på forhånd så det ikke er fare for snøskred.

SKITURENE FORLENGER LÆRETIDA

Klette begynte for alvor med randonee for et års tid siden etter å ha konkurrert i langrenn i mange år. Når han ikke konkurrerer og trener på ski, går han i tømmerlære hos Byggmeister Johs. E. Øvsthus på Voss.

– Jeg har fått til en ordning som gjør at det er mulig å kombinere jobb, læretid og skikjøring. Det er jeg veldig glad for, sier han.

– Du må regne med lengre læretid når du er borte i flere uker av gangen?

– Ja, jeg er i gang med 3,5 års læretid fordi jeg gikk studiespesialisering først. Læretida blir nok forlenget, men det er det verdt. Jeg er bare 21 og har god tid til utdanning, men ski og randonee kan ikke vente! sier han.

FÅR MOTIVASJON TILBAKE

– Når vi legger gode planer for framdrift i læretida og de jobbene vi setter lærlingene på, går det helt fint å ha lærlinger som kombinerer læretid og idrettskarriere, forsikrer daglig leder Sjur Hermann Rørlien i Byggmeister Johs E. Øvsthus.

Han vet hva han snakker om, for han har ikke bare én toppidrettsutøver i firmaet, han har også fire langrennsløpere som kombinerer læretida med begynnende langrennskarriere!

– Det er kjekt å støtte opp om gode folk med sunne interesser. Jeg er sikker på at vi får motiverte medarbeidere tilbake, fortsetter Rørlien.

Totalt har firmaet 43 ansatte. ■

BYGGMESTEREN MEDIPLAN 2019

PRISER OG STANDARD ANNONSEFORMATER

2/1 SIDE

(385 x 260 mm)

4 farger: kr. 36.500,-

1/2 SIDE HØYDE

(90 x 260 mm)

4 farger: kr. 18.400,-

1/3 SIDE BREDDE/HØYDE

(185 x 87 / 58 x 260 mm)

4 farger: kr. 14.580,-

1/4 SIDE SPALTE

(43 x 260 mm)

4 farger: kr. 10.130,-

1/1 SIDE

(185 x 260 mm)

4 farger: kr. 25.950,-

1/2 SIDE BREDDE

(185 x 130 mm)

4 farger: kr. 18.400,-

1/4 SIDE BREDDE/HØYDE

(185 x 65 / 90 x 130 mm)

4 farger: kr. 10.130,-

1/8 SIDE BREDDE/HØYDE

(90 x 65 / 43 x 130 mm)

4 farger: kr. 7.750,-

PRISER NETTANNONSERING

TOPPBANNER, 768 x 150 piksler, kr. 7.550,- pr. uke

TOPPKNAPP, 180 x 150 piksler, kr. 3.930,- pr. uke

SKYSKRAPER, 180 x 500 piksler, kr. 3.000,- pr. uke

SKYSKRAPER, 180 x 250 piksler, kr. 2.170,- pr. uke

SKYSKRAPERKNAPP, 180 x 125 piksler, kr. 1.650,- pr. uke

NETBOARD, 468 x 400 piksler, kr. 4.030,- pr. uke

NETBOARD I ARTIKKEL, 468 x 200 piksler, kr. 2.480,- pr. uke

NETBOARD-STRIPE, 468 x 100 piksler, kr. 2.170,- pr. uke

ANNONSE I NYHETSBREVET, 2 ganger i uken,
270 x 120 piksler, kr. 3.400,- pr. uke.

BRANSJEREGISTERET PÅ NETT, kr. 1.000,- pr. måned.

Ved åravtale gis 2.000,- i avslag.

Inkluderer også annonse i bladet (90 x 40 mm).

UTGIVELSER 2019

Utg.	Materiellfrist	Utgivelse
1	8. januar	22. januar
2	5. februar	19. februar
3	5. mars	19. mars
4	8. april	29. april
5	7. mai	22. mai
6	4. juni	18. juni
7	6. august	20. august
8	3. september	17. september
9	1. oktober	15. oktober
10	5. november	19. november

OPPLAG

Godkjent opplag: **5.622** ihht. Fagpressens Mediekontroll

BILAGSPRISER

Bilagskategori	Pris	Stifting, plast-pakking og porto beregnes i tillegg. Bilag kan også distribueres i deler av opplaget. Be om tilbud!
2 sider løst bilag	kr. 18.000,-	
4 sider løst bilag	kr. 32.600,-	
8 sider løst bilag	kr. 38.300,-	
4 sider stiftet bilag	kr. 27.500,-	
8 sider stiftet bilag	kr. 32.600,-	

SPECIALPLASSERING/ANNET

Omslagsside 2	kr. 31.950,-	Byråprovisjon: 5 %
Omslagsside 3	kr. 30.700,-	Formidlings-
Bakside	kr. 34.500,-	godtgjørelse: 2 %

Avbestillingsfrist: 3 uker før utgivelse

Reklamasjonsretten bortfaller hvis materiellfrist ikke overholdes.

Reklamasjoner, rettelser og stoppordre må gis skriftlig.

Alle priser eks mva.

BYGGMESTEREN

Postadresse: Postboks 5475 Majorstuen, 0305 Oslo

Besøksadresse: Sørkedalsveien 9

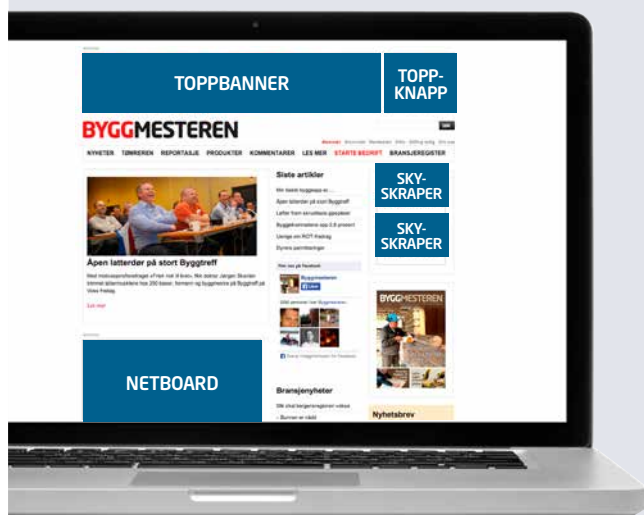
Internett: www.byggmesteren.as

Annonser: Anne-Grethe Krogdahl

Tlf: 948 84 001 E-post: agk@byggmesteren.as

Grafisk utforming: Almås Design

Annonsemateriell sendes: jan@almaasdesign.no

PRODUKTER

Salgs- og markedssjef Lars Kvæstad i Byggform mener det er mye tid å spare ved å bruke ErgoBoard i stedet for rupanel. (Foto: Katrine Lunke)

BYGGFORM ERGOBOARD

UTFORDRER RUPANEL MED ERGONOMISK PLATE

– Sammenlignet med rupanel er det svært tidsbesparende å bruke ErgoBoard, sier Byggform som satser på økt salg av en mer ergonomisk plate i kryssfiner.

– Som det ligger i navnet, er ErgoBoard en plate som tar ergonomiske hensyn. Størrelsen på 2400 x 300 gjør den lettere å håndtere og det er mulig for en person å bære og jobbe med platen alene, sier salgs- og markedssjef Lars Kvæstad i Byggform, som lanserte ErgoBoard for rundt et år siden.

ErgoBoard har teknisk godkjenning fra Sintef og produseres av UPM i Finland. Platen er i konstruksjonskryssfiner og er beiset i åtte ulike farger, slik at ErgoBoard også kan brukes som dekorativ veggkledning. Platen har høy uttrekksverdi på festene og kan monteres løpende på stender, uavhengig av stenderbredde inntil CC 60.

ABAX MINI

RASK OG LITEN SPORINGSENHET

Lille Abax Mini gjør det enklere å finne igjen gjenglemt, stjålet eller feilplassert utstyr. De små enhetene, kalt ABAX Mini, kan festes de fleste steder på alt slags verktøy, maskiner og utstyr, og kan dermed skjules godt hvis ønskelig, skriver leverandøren.

Med én enkelt ABAX Triplog-enhet i bilen din, kan du få posisjonen til inntil 50 ABAX Mini i ditt kart. Sporingsenheten har en batterikapasitet på minimum tre år, og bruker Bluetooth og ABAX Global Network for lokasjonsrapportering. Det betyr at når enheten er innenfor 35-meters rekkevidde av annen ABAX hardware, vil sporingsenheten automatisk oppdatere eiendelens posisjon i systemet.

ABAX Mini sporingsenhet måler kun 40x31x14mm og veier mindre enn 25 gram. (Foto: Abax)

HJELP NÅR DU TRENGER DET!

advokathjelp

KS Online
kvalitetssikringsystem

riktige forsikringer

bredt kurstilbud

faglig veiledning

KalkOnline kalkulasjonsprogram

påvirke rammebetingelser

garantistillelse

fri bruk av standardkontrakter

fagbladet Byggmesteren

rabattavtaler

BLI MEDLEM

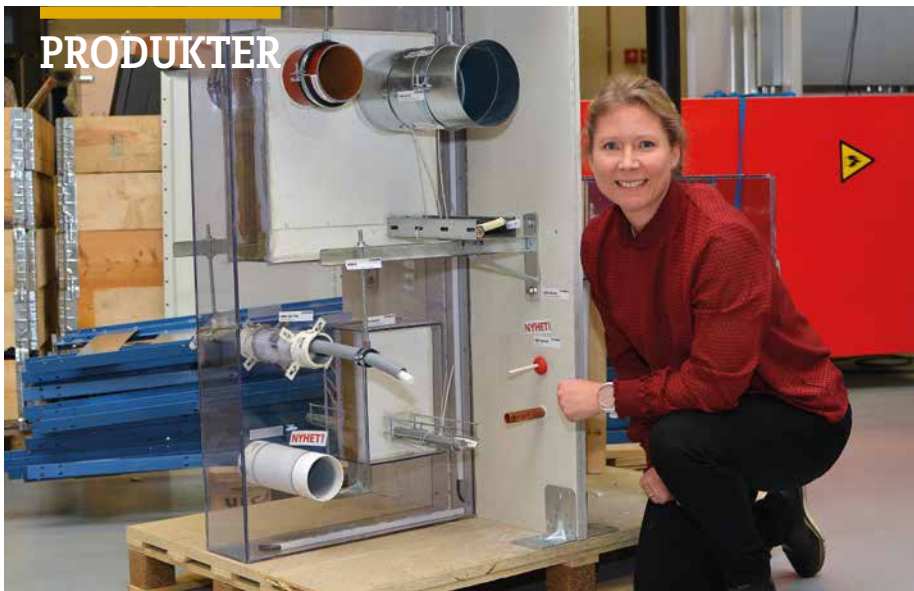
BYGGMESTERFORBUNDET

www.byggmesterforbundet.no

hei@byggmesterforbundet.no

Telefon: 23 08 75 77

PRODUKTER

WÜRTH

Produktsjef Marie Sand i Würth.

NÅ KAN DU SELV TA BRANNTETTINGEN

– Würths nye branntettekatalog med produkter for brann-, røyk- og lydtetting samt Branntetteguiden, gjør deg i stand til å utføre jobben på egen hånd, sier produktsjef Marie Sand.

– Det er mange fordeler med å ta alt

du trenger av materialer til branntettingen fra én leverandør. Man skal som kjent ikke blande forskjellige produkter i samme branntetting, understreker produktsjefen. Hun minner om at Würth nå tilbyr branntettekurs over hele landet.

GLORIA

FARLIG FEIL PÅ FLERE BRANN-SLUKKERE

En rekke pulver- og CO₂ håndslukkere med merkenavnet Gloria kan ha en farlig stoppfeil på slangen og bør få skiftet deler eller returneres til utsalgssted.

Feilen medfører at leverandøren har en såkalt frivillig tilbakekalling av produktene, melder DBS.

Tilbakekallingen gjelder både for pulver- og CO₂ slukkere. Har du en håndslucker av merket Gloria, kan du sjekke om den er en av følgende modeller: KS5S ALU, KS5 ST, PD6G, PD6GA, PD6GX, PDE 6 eller PD12GA.

Gloria KS5S ALU er en av modellene du bør sjekke.

Medlemmene i Norsk Trelastkontroll leverer kvalitetsprodukter!

KLIKK HER FOR MER INFO

NS-merket konstruksjonsvirke gir:

- Garantert bruk av autoriserte sorterere
- Materialer som er underlagt kvalitetskontroll av Norsk Trelastkontroll
- Last med riktig trefuktighet
- Last med mindre deformasjoner

TreFokus

Les mer på trelastkontrollen.no

Se etter **NS**-merket last når du skal bygge!

Foto: Treteknisk

DNB PULS MOBILAPP

NY BANKAPP TAR PULSEN PÅ BEDRIFTEN

«Puls» er en ny mobilapp som DNB har utviklet for at mindre bedrifter skal få bedre oversikt over regnskap og regninger.

– Forenkling for kundene står sentralt, og med en enkel innlogging med fingeravtrykk eller ansiktsgjenkjenning, får bedriftslederen raskt full oversikt over regnskap og prognoser for de nærmeste ukene uansett hvor han er, forklarer Tom Lehrmann (bildet). Han har ledet utviklingsarbeidet i DNB.

Med appen kan man i dag betale og godkjenne fakturaer, få en saldogprognose for tida framover, og man kan sammenligne egne tall med gjennomsnitt for konkurrenter og bransje.

– Tanken er videre at vi skal legge inn sentrale råd som vil være viktige for å sikre en best mulig drift av selskapet, og vi skal utvikle og utvide tjenester og funksjoner etter hvert som kundene etterspør dem eller

vi ser mulighetene, forklarer Lehrmann.

– Det beste med appen er at den gir meg en enklere mulighet til å godkjenne fakturaer uansett hvor jeg er, sier byggmester Einar Krogh i Bagn og Krogh AS i Bærum. Han er en av håndverkerne som har fått prøve appen og komme med forslag til hva den skal inneholde mens den var under utvikling.

– Det hender at regninger er lagt til betaling i nettbanken på kontoret, men at jeg har glemt den siste godkjenningen, sier han for å utdype.

– Når jeg kommer på det, som oftest på vei hjem eller når jeg har kommet hjem, kan jeg løse det enklere med appen enn om jeg må starte opp en PC og logge meg inn i nettbanken.

– Appen integrerer regnskapssystemet vi nå bruker, Visma eAccounting, og gjennom det får jeg helt oppdaterte regnskapstall. Det

er blitt en enklere hverdag enn før jeg da jeg ikke hadde denne appen og dessuten hadde et mer tungrodd regnskapssystem, sier han.

**KLIKK HER
FOR MER INFO**

GILJE

07 Media 391320

Gilje eXtra ytterdør U-verdi fra 0,58

- Ekstremt vannbestandig kompaktlaminat
- Kan også leveres med dekorlaminat
- Mer enn 60 dørmodeller
- 80 mm dørblad
- Full fargegaranti på sorte dører
- Full garanti på innadslående dører
- Full garanti uansett plassering i vegg, forutsatt riktig montert

GILJE Varden®

For bestilling av vinduer og dører.
Kontakt: varden@gilje.no

BRANSJEREGISTERET

NORDVESTVINDUET
DIN KOMPLETTE VINDUS- OG DØRPRODUSENT

NORDVESTVINDUET
VOLUM

NORDVESTVINDUET
INDIVIDUAL

SYNINGOM
REHABILITERING

www.nordvestvinduet.no

Snekkerverksted KJØKKEN - BAD - GARDEROBE SPESIALINNREDNINGER

Aust Voll
TRE & DESIGN

Aust Voll Tre & Design
Heigreveien 148, 4312 Sandnes Tlf: 51 66 11 34
E-post: post@austvoll.no www.austvoll.no

Mange om beinet?

For kun kr 450,- kan du gi dine ansatte et eget abonnement på tidsskriftet Byggmesteren.
Ring **22 53 53 34**

Forutsetter et hovedabonnement.
Dette koster ordinært kr. 790,-

Byggdata

Tlf. 24 14 66 30

Kalkyleverktøy for håndverkere
og takstfolk

www.byggdata.no

VERKTØYSLIPING AS

Henter og leverer på østlandet

www.verktoysliping.no

Mobil 932 11 439 / 997 93 140

Gamle Dalsveg 134, 2032 Maura

E-post: verktoysliping@icloud.com

SLIPEVERKSTED FOR:

Sagbruk
Treindustri
Metallindustri
Byggentreprenør
Skogentreprenør
Private

Salg av verktøy

Annonsér i Bransjeregisteret!

Ta kontakt med Anne-Grethe Krogdahl
på telefon 94 88 40 01 eller send en e-post til:
agk@byggmesteren.as

Har du flyttet?

Husk å gi melding om
adresseendring til Byggmesteren!

Tlf: 22 53 53 24

E-post: byggmesteren@info-sys.no

BYGGMESTERFORBUNDET MEDLEMSKAP LØNNER SEG!

Telefon: 23 08 75 77 E-post: hei@byggmesterforbundet.no
www.byggmesterforbundet.no

Annonser i Byggmesteren på nett?

Kontakt Anne-Grethe Krogdahl
på agk@byggmesteren.as
eller 94 88 40 01

BYGGMESTEREN

Prøv oss gratis!
Byggmesteren.as/abonnement

**BYGG
MESTEREN**
Ditt beste verktøy i 2019

Skylde på EØS?

I slutten av januar holdt Oslo kommune et møte hvor flere var invitert for å drøfte erfaringer med det nye anskaffelsesregelverket, kjent som Oslomodellen. Skjerpet regelverk som ble vedtatt i mai 2017, har nå fått virke i ett år og kommunen presenterte følgende status etter at om lag 400 konkurranser er gjennomført.

- Konkurransesituasjonen er fortsatt god, inkludert i småbedriftssegmentet.
- Noe nedgang i bruk av bemanningsselskaper.
- Økt bevissthet hos leverandørene rundt innholdet og forpliktelsene i kontraktskrav.
- Flere bedrifter tar inn lærlinger.
- Over 90% av kontrakter gjennomføres med 1 ledd UE eller 0 ledd UE.

Det må sies å være gode resultater og i møtet drøftet man praktiseringen av regelverket og muligheter for bedre veiledningstekster. Dette for at både leverandører og kommunenes egne medarbeidere skal ha mulig forståelse og en verktøykasse for en friksjonsfri praktisering.

Et skjerpet regelverk har altså ikke skapt de problemer som ble varslet fra motstanderne da Oslomodellen ble innført. Positive signaler kommer også fra Telemark hvor man har lengre erfaringer med Telemarksmodellen. Så langt har det heller ikke blitt anført motforestillinger om at de endringer som er gjort, er i strid med EØS-regelverket.

Spørsmålet rundt vårt forhold til EU har to ganger vært avgjort ved folkeavstemming og ved begge anledninger ble det flertall for nei. Det antas at hvis saken ble lagt frem på nytt, ville nei-siden vært enda større, og det er også grunnen til at ja-siden slår seg til ro med EØS-avtalen, som frem til den senere tid, har hatt bred støtte. Nå merkes økt uro rundt EØS-avtalen, og årsaken til dette er ikke situasjonen i primærnæringene, men en negativ utvikling i konkurransesituasjonen for bedrifter i enkelte deler av næringslivet og økende bekymring på arbeidstakersiden. Særlig det siste året har det blitt mer støy og det toppet seg ved inngangen til 2019 da NHO hadde klaget til ESA for å overprøve en avgjørelse om arbeidsvilkår i norsk Høyesterett. Både handlingen, og kommunikasjonen rundt saken, skapte stor strid og ga unødige gode argumenter for de som er motstandere av EØS-avtalen på et mer generelt grunnlag. Samtidig medførte denne saken at deler av fagbevegelsen, som tidligere var positive til EØS, endret standpunkt. Det er åpenbart at det er krevende for forsvarerne av EØS-

FIAs HJØRNE

AV **FRANK IVAR ANDERSEN**
DAGLIG LEDER
BYGGMESTERFORBUNDET

avtalen å håndtere saksfeltet når man går så langt som til å bestreide avgjørelse i vår høyeste domstol. Det var nok også grunnen til at næringsministeren så behovet for å understreke at Norge må utnytte eget handlingsrom, og at arbeidsgiversiden må se hvorvidt de selv bidrar til å svekke tilliten til EØS-avtalen.

I Telemark og Oslo har man utnyttet det handlingsrommet statsråden viser til, og flere kommuner er på vei for å innføre skjerpede anskaffelsesregler og bedre kontroll med leverandørene. Det samme handlingsrommet har både nasjonale og lokale myndigheter innenfor plan- og bygningsloven.

Telemarksmodellen og Oslomodellen utnytter handlingsrommet som ligger i EØS-avtalen. De to modellene har hatt positiv effekt med blant annet flere lærlinger på de offentlige oppdragene. (Illustrasjonsfoto: PB Lotherington)

For meg er det åpenbart et paradoks at de som er motstandere av internasjonalt samarbeid gis så lett spill som i EØS-saken. Før disse gis anledning til å peke på Brussel, må politikerne svare for om de har gjort sin egen jobb på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå. Videre må næringslivet og næringslivets organisasjoner slutte å snuble i egne bein. ■

– Jeg trives med jobben i byggenæringen og unner også andre den opplevelsen, sier Kjell Skog. Han liker å være ute i naturen og på byggeplass også, men må ofte nøye seg med en fantastisk utsikt fra kontorpulten.

Tømrerfagets framtid er lys

– Tømrerfaget har i all tid vært knyttet til tre og det å sette sammen biter av tre til et bygg. Så lenge vi vil bygge med tre, vil tømrerfaget ha livets rett, mener Kjell Skog.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
PBL@BYGGMESTEREN.AS

– Siden tre er en fornybar ressurs og en rimelig form for karbonlagring, er tre et framtidsmateriale. Tømrerfaget har dermed ei lys framtid, argumenterer Kjell Skog som har engasjert seg i utdanningsspørsmål i hele sitt yrkesaktive liv. Han har vært styreleder i Byggmesterforbundet og er nå leder i forbundets utdanningsutvalg. Han er opptatt av fagutdanning og har tatt til orde for en utvidet mesterutdanning.

MÅ HA FAGLIG FORDYPNING

– Uten en faglig fordypning i mesterutdanningen, blir den meningsløs, spissformulerer han seg.

– Tømrmesteren skal lede andre og må ha topp kompetanse i faget. Han må derfor også ha høyere faglig kunnskap og er avhengig av systematisk påfyll av teori etter svennebrevet.

«OVERKILL» Å MONTERE GIPS

– Det er forskjell på håndverkstømrere og byggmontører, men de har samme

BYGGMESTERFORBUNDET

100 ÅR
1919 - 2019

**TØMRER-
FAGET FØR
OG NÅ**

I mai 2019 feirer Byggmesterforbundet 100 år, og Byggmesteren markerer jubileet med en serie artikler om tømrerfaget, med historiske tilbakeblikk og utviklingen framover.

Kjell Skog, Tromsø

Prosjektleder og medeier i Byggmesteren Tromsø AS. Tømrmester og leder i Byggmesterforbundets utdanningsutvalg, styremedlem i NHO, tidligere styreleder i Byggmesterforbundet og styremedlem i BNL. Tok universitetsstudier før han begynte å arbeide i bygg og anlegg og gikk i lære. Professor II ved Universitetet i Tromsø.

utdanningsløp, fortsetter Skog og spissformulerer seg igjen: Det er «overkill» om tømmerutdanning brukes til bare å montere gips og stål.

– Dagens tømmerutdanning er ikke tilpasset det tømmeren faktisk skal gjøre. Det er åpenbart at en som skal være en håndverkstømmer og som skal forholde seg til ulike konstruksjoner, trenger en annen utdanning enn en som i hovedsak monterer overflater og bygningselementer. Det er viktig å tenke robuste fag, men noe av motsetningene mellom EBA og Byggmesterforbundet om faginnholdet i tømmerfaget, er høyst forståelig og bunner i forskjellige behov.

Han vil ikke ubetinget råde unge til å begynne på vanlig tømmerutdanning i dag om de skal bli håndverkstømmere.

– Om de vet at de vil bli gode tømmerere, vil jeg anbefale dem å sikre seg god allmennkunnskap og heller gå inn i faget som voksenlærlinger. Det gir bedre mulighet til fordypning, bedre mulighet til å forstå digitale hjelpemidler og lettere for å tenke videreutdanning.

– Tømmerere kommer inn i et spennende fellesskap, får et godt liv, med jobb og god lønn. Jeg er glad i det jeg gjør, og unner flere den opplevelsen, sier han.

ØNSKER ÅPEN FAGDISKUSJON

– Burde tømmerutdanningen deles i håndverkstømmere og montør?

– Nei, jeg tror ikke på en egen montør-

utdanning, men jeg tror at vi kan lage to robuste fag innenfor det faget vi har i dag. Vi trenger i hovedsak tømmerere med evne til konstruksjon og bred kunnskap om bygningsfysikk. Entreprenørene trenger håndverkere med noe tømmerkompetanse, men også håndverkere som kan litt om flere fag og blant annet kan være med på forskaling og betongarbeider. Hvordan dette kan løses, vil jeg ha en åpen diskusjon om, og jeg vil derfor ikke fremme noe forslag om det nå. Dette bør vi ta med alle eierne av faget.

SIVILINGENIØRER MÅ LÆRE FAGET

– Så komplekse som boligene er i dag, er det behov for en kombinasjon av tømmer- og ingeniørkompetanse i boligbyggingen, mener Skog.

– Vi tegner ikke bare hus, nå modellerer vi dem, og det må gjøres av dem som forstår hvordan husene bygges, hvordan elementer og seksjoner settes sammen og hvilke hensyn vi må ta til vær og vind med skiftende årstider, utdyper han.

– Alle må forholde seg til digitaliseringen av næringen vår. Digitalt må vi rapportere avvik og føre timelister, lese tegninger og beskrivelser. Prosjektering, byggeledelse og driftsplanlegging vil være digital. Den som ikke blir med på digitaliseringen, vil bli radert ut av faget.

FORMELL OG FAKTISK MESTER

– På sett og vis har vi stjålet byggmester-

tittelen, er en ny spissformulering fra Skog

– Det er langt flere som faktisk er byggmestre i dag enn de som har det som formell tittel. De som leder byggeprosjekt med mange involverte fag, er på sett og vis byggmestere. Det kan like gjerne være prosjektledere hos entreprenørene, som gjerne er teknikere eller ingeniører, som tømmermestere i håndverksbedrifter. Den andre gruppa er de som har den formelle mesterutdanningen. Arbeidsoppgavene er ikke nødvendigvis så forskjellige.

EN NATURLIG PROSJEKTLEDER

– Her i Norge hvor vi bygger mest med tre, er det tømmerne som ofte har den største delen av jobben, oppholder seg mest på bygget, og dermed får den naturlige rollen i å administrere de andre håndverkene. Vi får en praktisk overgang fra tømmermester til byggmester. I andre land der mur er dominerende, er det murmestrene som regnes som byggmestre.

– Byggmesterforbundet burde redefinere byggmesterbegrepet og åpne opp for at faktiske byggmestre også kan bli med i fellesskapet vårt, mener Skog.

– Murmestrene er faglig sett våre søskenbarn. De står nærmest til å være med. De to fagene vil ha mange synergier og mye felles, mens det rent faglige lett kan organiseres i hver sine avdelinger.

– Å definere byggmesterrollen i forhold til hvordan den faktisk utføres i dag, er vesentlig for Byggmesterforbundets framtid. Om vi sementerer det vi har, blir vi et generasjonsfenomen.

RELEVANT FOR MEDLEMMENE

– Hvordan ser du ellers på forbundets framtid?

– Det har absolutt livets rett så sant det er relevant for medlemmene. Vi må fortsette å jobbe for å bedre rammevilkårene og være synlige med det vi gjør lokalt. Jeg er stolt av måten forbundet har kjempet for et anstendig arbeidsliv, med lærlinger og fast ansatte i bedriftene, mens sterke krefter, også i NHO-systemet, har brukt behovet for fleksibilitet for å argumentere for innleie som framtidens arbeidsliv. Men innleie kan bare være et supplement. Når det blir hovedmodellen, skaper det et arbeidsliv vi ikke kan være bekjente av. Uten forbundets innsats på dette området, ville vi hatt et mye mer brutalt arbeidsliv i dag, mener Skog. ■

Prosjektleder Kjell Skog, BIM-tekniker Kristoffer Navas og leder for elementproduksjonen, Åsmund Skog, diskuterer noen detaljer.

Pust ut!

SUDOKU 0219

LETT:

1					3	8		6
6	7	3	9			2		
	8	4	2	6	1			7
4	6		8			7	9	
	9	7		3	4		1	8
		8	7	9				2
7			3	8		1		4
	3		1	4			8	
8	4			2			7	

VANSKELIG:

6		5						
				4		9		
				9			7	
1	8							7
	3			8	6			
		9	5				6	
		1	9	7				
	7		3	6		4		9
					8	7	2	

Fyll ut de tomme feltene slik at både de loddrette og vannrette radene, samt hver av boksene med 3 x 3 felter, inneholder alle tallene fra 1 til 9.

LØSNING:

LETT:

6	2	5	9	2	5	1	7	8
5	9	2	7	1	2	6	3	4
7	2	1	6	8	9	5	4	3
2	9	7	5	6	4	8	1	3
8	1	5	7	3	9	4	6	2
3	6	4	2	1	8	5	9	7
4	3	6	1	9	7	8	5	2
1	7	2	8	5	6	3	4	9
9	8	3	4	7	3	8	5	6

VANSKELIG:

1	2	4	8	5	7	6	9	3
6	5	7	1	9	3	2	4	8
8	3	9	2	7	6	1	5	4
3	9	8	7	1	5	6	2	4
2	6	1	9	8	7	3	5	4
7	5	6	3	2	9	8	1	4
9	4	2	5	6	1	8	7	3
5	8	6	3	7	9	2	1	4
6	9	5	8	2	7	3	1	4

GODT Å HØRE!

En byggmester flyttet til et avsides småbruk fordi han var så lei av ståk og mas med jobben. Så en dag banket det på døra, og på trappa sto naboen, en svær, skitten og skjeggete mann og ville invitere på fest til lørdag.

– Så hyggelig, sa byggmesteren, jeg har ikke sett en sjel siden jeg flyttet hit for et halvt år siden!

– Det er fint, sa naboen, men jeg vil advare deg om at det kan bli en del drikking. Kanskje blir det slåssing og det blir ganske sikkert noe vill sex, advarte han.

– Ja, jeg er vant til litt av hvert av drikking, og kommer meg som regel godt ut av det med folk, så det går nok bra. Sex har jeg ikke hatt på lenge, så det kan vel også gå bra, mente byggmesteren.

– Så fint, og det er ikke så nøye med hva du tar på deg, sa naboen, – det blir bare oss to!

De to neste spennende temaene i Byggmesteren:

100 år
for tømmerfaget

Byggmesterforbundet runder 100 år i mars 2019.

Vi feirer forbundet med historisk tilbakeblikk og ser på tømmerfagets utvikling gjennom tidene og hva som kan skje med faget i åra som kommer.

0319

MATERIELLFRIST: 5. MARS

Batteriverktøy og ledningsløs fremtid

Stadig flere verktøy lanseres uten ledning. Vi prøver noen av de siste og sjekker om de virkelig kan klare oppgavene det trengtes ledninger til før.

0519

MATERIELLFRIST: 7. MAI

Enkelt, effektivt og varig vakkert!

FABRIKKMALT KLEDNING

SUVEREN KVALITET
BESKYTTER OG BEVARER

TREBITT®

BEISET KLEDNING

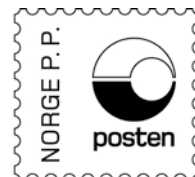
**DRYGOLIN
ULT1MAT**

MALT KLEDNING

KLIKK HER
FOR MER INFO

Når du velger fabrikkmalt kledning med Jotuns kjente produkter og vakre farger, får du det ypperste innen kvalitet, trygghet og resultat.

Jotun fabrikkmalt kledning er grunnet og malt i fabrikk under kontrollerte forhold – kun toppstrøket gjenstår. I ditt prosjekt velger du selv kledningsprofil og farge fra Jotuns vakre utendørsfarger. Dette gir effektiv bygging og trygghet for kvalitet, utseende og holdbarhet. Hør med ditt byggevarerhus for bestilling av kledning malt med Jotuns produkter og farger. Vil du vite mer? Besøk oss på jotun.no/industri

/DANSK DESIGNKJØKKEN FÅR KUNDER TIL Å KJØPE KJØKKEN AV BYGGMESTEREN

Optimera og Montér gjør deg til en enda bedre byggmester, og innenfor kjøkken, garderobe og bad har du tilgang til et komplett sortiment. Det danske designkjøkkenet AUBO leveres med ferdigmonterte skrog direkte på byggeplassen. Det er enkelt å bestille og enkelt å montere.

- Komplette sortiment inkl. hvitevarer
- Komplette dokumentasjon
- Kjøkkenspesialister hjelper deg og kundene dine med planlegging og bestilling
- Høy kvalitet og gjennomtenkt design

AUBO
Kjøkken & Bad

KLIKK HER
FOR MER INFO

SUBURBIA

/OPTIMERA/

Montér

Du bygger - Vi tar oss av resten.